

BREZ BOJA NE BO USPEHA

Prva polovica letošnjega marca bo v slovenski kroniki zapisana kot čas mnogih obiskov najvišjih italijanskih oblastnikov v Ljubljani. Prvi se je v slovenski prestolnici ustavil predsednik vlade Romano Prodi, ki sta ga med drugimi spremljala podtajnik Fassino in predsednik deželne vlade Furlanije-Juljske krajine Cruder. Ta je še isti teden bil gost slovenskega predsednika Milana Kučana. Zadnji pa je opravil obisk v Ljubljani predsednik poslanske zbornice Luciano Violante. Gostil ga je predsednik državnega zbora Janez Podobnik. Kot vidimo, je bilo visokih obiskov toliko, da bi kdo zaradi njih lahko celo imel prebavne motnje.

A denimo šale na stran! Kot pripadniki slovenske narodne manjšine v Italiji, moramo ugotoviti, da je med vsemi pogovori imela ustrezno mesto tudi naša manjšinska problematika. Tako Prodi kot Violante sta poudarila, da bo Italija odobrila zaščitni zakon za našo manjšino in hkrati uredila nekaj vprašanj, saj se slednja morejo rešiti z ukrepi, ki ne zahtevajo dolgih parlamentarnih postopkov. Na italijanski strani so celo zatrjevali, da bodo vsi ti problemi urejeni do konca tega leta.

To je vse lepo in prav, vendar menimo, da nam nihče ne more zameriti, če napišemo, da je na naši manjšinski strani še kako na mestu velika previdnost. Iz svoje povojne zgodovine vemo, kako smo se že večkrat pošteno nasankali, ker smo verjeli obljubam (celo tistim, ki so bile dane v obliki mednarodnih obvez). Naj v tej zvezi spomnimo le na usodo posebnega statuta, priloženega londonski *Spomenici o soglasju*. Čeprav se je Italija prav na osnovi te mednarodne listine leta 1954 vrnila v Trst, je omenjeni posebni statut, ki je natančno omenjal pravice Slovencev na Tržaškem, bil za tržaške sodnike papir, torej listina brez vrednosti!

Zakonska ureditev se je npr. zdela tik pred zdajci v drugi polovici sedemdesetih let, in sicer v času tako imenovane vsedržavne solidarnosti ali vzajemnosti (1976-1979). Marsikdo se pri nas gotovo spominja, s kakšnim zadovoljstvom in optimizmom je slovensko manjšinsko odposlanstvo 8. avgusta 1977 zapuščalo palačo Chigi v Rimu, kjer se je bilo srečalo s tedanjim predsednikom vlade Andreottijem. Ta je bil obljubil ustanovitev mešane komisije z nalogo, da pripravi osnutek zaščitnega zakona (tako imenovana komisija Cassandro). Kakšno razočaranje smo morali kmalu doživeti! Tudi iz te moke ni bilo kruha. /STRAN 2

- DRAGO LEGIŠA

02 Janez Povše
O SKUPNEM DOMU

"BREZ USMILJENJA JE
POLITIKA SUROVA IN KRUTA
TER ŽRE SAMA SEBE"

(Carlo M. Martini, nadškof v Milanu)

SOS ALBANIJA ORLI NA PREPADU

MIRO OPPELT

Nekdaj ponosni deželi orlov grozi razpad. Albansko ljudstvo, ki je kljubovalo v stoletjih vsestranskim pritiskom, dokler je moglo, se nato prilagodilo osvajalcem, a ohranilo vselej svojo ponosno držo, drvi na pragu tretjega tisočletja v prepad kasa in anarhije. Sedanji položaj kaže, dejansko, da je komunistična diktatura povzročila več škode kot večstoletna turška nadoblast. Vodilni albanski kulturnik Ismail Kadaré, pisatelj, ki živi v Parizu od leta 1991, kamor se je umaknil po takomenuvani protikomunistični revoluciji in torej gotovo nima ničesar za bregom, je pozval svet, naj prepreči samomor Albanije. V svojem pozivu je jasno prikazal, da je reakcija na desetletja komunizma z bedo, diktaturo in lažnim idealizmom povzročila v domovini val materializma in korupcije. Podobno kot v drugih nekdanjih komunističnih državah je vsiljena ideologija na konicah bajonetov in tajne policije izrula ljudstvu korenine. Albanija ni vredna tako krute usode. V ospredju je spet mencanje evropske diplomacije. Evropa dokazuje, da ni kos izzivu 21. stoletja. Že sedem tisoč beguncev preplavlja italijanske jadranske pokrajine. Italija pa ne more prenašati tolikšnega bremena. Dokazala je ob krizi leta 1991, ko je val beguncev - bilo jih je preko 40 tisoč - naplaval zahodno obalo Jadrana, da je po svojih močeh znala rešiti položaj. Neoborožena ekspedicija tisočeri italijanskih vojakov, ki je posredovala nujno pomoč, da se albansko ljudstvo dvigne iz močvirja, v katerega ga je pahnil komunizem, je bila

uspešna. Po človekoljubni akciji "pelikan" so se razmere izboljšale. Odmanjal pa je kot običajno naknadni strukturni evropski poseg. Kot za Bosno, ko je bil potreben ameriški nastop, pa se sedaj Evropa neurejeno giba, potem ko so voli že zbežali iz hleva. Razsežnost krize je izrednega pomena. Če ne bo učinkovitega nastopa, ki ni nujno vojaški, ampak predvsem gospodarski, lahko izbruhne nova balkanska vojna. Slednja bo še bolj ošibila Evropo, ki ima polna usta sočuenja z globalizacijo, a ni zmožna reševati lastnih problemov. Nova kriza naj bi vendarle privedla evropske države do spoznanja, da se nova Evropa ne gradi zgolj na denarno-finančnem združevanju. Potrebno je vzporedno politično-socialno združevanje.

TEDEN V ITALIJI ALBANIJA, BREZPOSELNOST, LIRA

SERGIJ PAHOR

Italija je spet postala pribežališče Albancev, kar spravlja v težave vlado in vznemirja javno mnenje. To bi lahko kdo označil kot zgodovinsko nemezo, ker je fašistični Rim pred skoro 60 leti vdrl v Albanijo in ji vsilil Savojskega kralja. V albansko avanturo je takratno Italijo gnala nezdrava sla po tuji zemlji na Balkanu, danes al-

banske begunce poganjata proti Zahodu strah pred primitivnostjo in iskanje življenjskega standarda. Pokroviteljska vloga, ki bi jo Rim rad igral v tem delu Sredozemlja, pa nalaga Italiji večje dolžnosti, kot bi si jih v tem trenutku želela. Vplivnost, ki jo je nekoč zman iskala z orožjem, si bo lahko pridobila, če bo znala v trenutku potrebe pomagati sosedom. V zadnjih dneh je prišlo v Italijo nad 7 tisoč beguncev,

v zadnjih šestih letih pa je legalno ali ilegalno prišlo v državo okoli 60 tisoč Albancev.

Albanska kriza je samo za trenutek zasenčila kritično stanje na področju dela. Brezposelnost terja nujne ukrepe od vlade, ki pa nima nobenega pravega recepta, niti za to, da bi koristno uporabila nekaj deset tisoč milijard lir, ki jih v ta namen daje na razpolago Evropska zveza. Medtem pa se podjetniki razburjajo, ker vlada napoveduje, da jim bo odvzela del skladov, ki jih delodajalec sproti ustvarja za vsakega delavca za konec delovnega razmerja.

STRAN 2

03 Jurij Paljk / intervju
ANDREJ MALNIČ

04 Marjan Drobež
MSGR. RODE - "ZA ČAST DEŽELE"

05 EPD
ROMANJE V SVETO DEŽELO

06 Aleksij Pregarc
O MULTIKULTURNOSTI

07 Marko Tavčar
"JE VEČ DNEVOV KU KLOBAS"

08 Breda Susič
ZALOŽBA MLADIKA - DVE NOVI KNJIGI

10 Danijel Devetak
SPREHOD PO PRETEKLOSTI NAŠIH VASI

12 OZ KANADSKEGA SLOV. KONGRESA

14 Damjan Hlede
O SLUŽENJU VOJAŠKEGA ROKA

15 OLYMPIA IZSTOPA IZ ZŠDI

S 1. STRANI

ALBANIJA, BREZPOSELNOST, LIRA

SERGIJ PAHOR

Za delavca, ki ima za sabo polno delovno dobo, je to kar spodobna nagrada ob upokojitvi, s katero pa med delovnim razmerjem razpolaga gospodar kot z neke vrste likvidno rezervo. Tak prisilni odvzem bi bil za podjetja dejanska izguba, pa tudi delavec bi bil prej ali slej prizadet. Vlada pa je v takih škripcih, da si ne bo dosti pomišljala tudi pred nepopularnimi gestami. Z novim varčevalnim manevrom bo gotovo prizadela pokojnine in zdravstvo.

Nemški finančni minister Theo Weigel je spet opozoril, da mora tudi Nemčija spoštovati določila iz Maastrichta, če hoče biti pri ustanovitvi skupne evropske valute. Že to je bilo dovolj, da je italijanska lira naglo izgubila na vrednosti tako v odnosu z dolarjem kot z nemško marko, navzdol pa se je obrnilo tudi na borzi. To je dokaz, kako je italijanski finančni trg občutljiv in podvržen špekulacijam.

V ponedeljek pa so si privrženci Lige Venete privoščili

li šalo na račun prvega televizijskega dnevnika RAI-a. Vdrli so v njen oddajni sistem v Benetkah in ob začetku poročil ob 20. uri dvakrat oddali poziv beneškemu ljudstvu, naj se znova polasti svoje tisočletne zgodovine. Dejanje je seveda nekorektno in huligansko, vendar ga je javnost prehudu ocenila, skoro katastrofalno. Sklicevanje na beneško republiko je seveda čisti anahronizem, toda reakcije dokazujejo, da je italijanski sistem ranljiv in da je separatistično gibanje močno ter da vsi gledajo nanj kot na pretečo nevarnost. Tudi to ni pomirjujoče.

ETNIČNA MRŽNJA V BOSNI SE NADALJUJE

V Trstu je bila 3. marca, okrogla miza o perspektivah miru na Balkanu. Udeležil se je tudi mostarski škof Ratko Perić. Njegova misel je bila, naj se vrnejo izgnanci na svoje

POSVEČENJE NOVEGA NADŠKOFA

Ljubljanski nadškof dr. Alojzij Šuštar je v pismu vernikom sporočil, da bo novi nadškof dr. Franc Rode posvečen na belo nedeljo, 6. aprila, ob 16. uri v ljubljanski stolnici. Posvetil ga bo nadškof Šuštar sam, sopsosvečevalca pa bosta beograjski nadškof dr. Franc Perko in torontski nadškof dr. Alojzij Ambrožič. Posvečenja se bodo udeležili poleg slovenskih škofov tudi nekateri kardinali, nadškofje in škofje iz Rima in sosednjih cerkvenih skupnosti. Ker predvideva pripravljani odbor množično udeležbo na slovenosti in bo stolnica premajhna za vse, bodo pred stolnico nameščeni zasloni, s pomočjo katerih bo vsem dano spremljati posvetitveni obred.

domove. Toda to postaja vedno bolj nemogoče, ker v tistem delu Bosne, ki naj bi prišel v last Srbom, požigajo hiše, kamor naj bi se vrnilo muslimani oz. Hrvati.

Tudi drugod se nasilje nadaljuje. V Mostarju so ob koncu muslimanskega ramadana streljali na muslimane, ki so hoteli na grobove svojih umrlih v tistem delu mesta, ki je hrvaško. V frančiškanskem samostanu sv. Antona na Bistrici pri Sarajevu so 20. februarja okrog 11. ure zvečer odvrgli dve bombi, ki sta eksplodirali blizu samostanskega zidu; na srečo ni bilo človeških žrtev. Istega meseca so v Mostarju med mašo 16. februarja s kamenjem napadli cerkev in razbili okna. Prve dni marca so okrog polnoči postavili bombo ob cerkvi sv. Antona v Sarajevu. Žrtev ni bilo, pač pa razbita okna in vrata.

V Sarajevu pripravljajo poseben odbor vse potrebno za obisk sv. očeta 12. in 13. aprila. Italijanski časopisi so sicer prinesli vest, da je odbor dobil grozilna pisma o atentatu na papeža, toda v Vatikanu in Sarajevu pripravljajo vse potrebno, da se bo obisk nemoteno izvedel. Ozračje v Bosni-Hercegovini vsekakor ostaja napeto.

S 1. STRANI

BREZ BOJA NE BO USPEHA

Leta 1981 je Giulio Andreotti objavil svoj dnevnik v knjižni obliki. Dne 8. avgusta 1977 je v dnevnik napisal: "Vprašanje Slovencev v Furlaniji-Juljski krajini je predmet razprave na srečanju z mešanim odposlanstvom, ki gre od duhovnika do komunistične senatorke Jelke Gerbec. Večina bi rada en sam normativ, vendar so situacije v resnici zelo različne". (Giulio Andreotti, Diari 1976-1979, str. 126, Rizzoli 1981).

Ne bi radi videli, da bi čez 20 let naši ljudje brali podobne misli v morebitnem Prodijevem ali Violantejevem dnevniku. Zato je previdnost še kako na mestu, odločen politični boj manjšine pa nujen pogoj za dosego zaželenega cilja.

NA SEJI DEŽELNEGA TAJNIŠTVA

SSK O AKTUALNEM DOGAJANJU

Odnosi med Italijo in Slovenijo se bistveno izboljšujejo. To so na najvidnejši način potrdili obiski predsednika italijanske vlade Prodijskega, predsednika poslanske zbornice v Rimu Violanteja ter predsednika deželnega odbora Furlanije-Juljske krajine Cruderja, ki so se v minulih dneh zvrstili v Sloveniji. SSK pozdravlja to novo fazo v odnosih med državama tudi zato, ker se kakovost odnosov med sosedama praviloma najbolj neposredno zrcali v obmejnem prostoru in še posebej v položaju narodnostnih manjšin. Zelo pomembno pa je tudi, da je bila manjšinska problematika med pogovori vseskozi v ospredju in da so najvišji predstavniki italijanskega političnega življenja večkrat izrecno potrdili namen, da se bodo konstruktivno lotili reševanja številnih odprtih vprašanj slovenske narodnostne skupnosti v Italiji.

Tako je ugotovilo deželno tajništvo SSK, ko se je zbralo v petek, 14. t.m., v Nabrežini na svoji prvi redni seji po strankinem deželnem kongresu. Udeleženci so poudarili nujnost, da dobrim besedam sledijo ustrezna dejanja. Pri tem pa je seveda bistvenega pomena, da Slovenci v Italiji ne spremljamo dogajanj križem rok, ampak da vanje aktivno posegamo, še zlasti kadar se neposredno tičejo naše usode. Zastopstvo Slo-

vencev v Italiji je vladi že posredovalo temeljne zahteve naše narodnostne skupnosti in je tudi povedalo, katerim pripisuje prioriteto. Zdaj gre za to, da z ustreznimi koraki spodbujamo njih uresničevanje, začeni s pospešeno obravnavo zaščitnega zakona v parlamentu. V tem smislu bi bilo gotovo koristno, če bi se predstavniki manjšine lahko srečali s predsednikom vlade Prodijem, kot je zastopstvo Slovencev v Italiji predlagalo pred njegovim obiskom v Ljubljani. Pomembno pa bi bilo tudi, da bi se predstavniki manjšine imeli možnost neposredno srečati s predsednikom dvodomne komisije za ustavne reforme D'Alamo, še zlasti zato, da bi mu osvetlili zahtevo po minimalni zajamčeni zastopnosti narodnostne skupnosti v reformiranem parlamentu.

Vprašanje minimalne zajamčene zastopnosti slovenske manjšine v izvoljenih telesih pa se postavlja, kot znano, tudi na ravni deželne sveta, in to že dokaj priletno, saj je deželni svet že odobril predlog spremembe deželne statuta v tem smislu. To spremembo bi moral zdaj odobriti rimski parlament, na tej osnovi pa bi moral deželni svet ustrezno spremeniti svojo volilno zakonodajo. Pri tem velja poudariti, da obstaja še veliko nejasnosti o tem, kako naj bi minimalno zajamčeno zastopnost konkretno uredili. Po-

memben prispevek v tem smislu bi moral predstavljati mednarodni seminar, ki ga bo prav na to tematiko priredila SSK v sodelovanju s Federalistično unijo evropskih narodnostnih skupnosti 6. maja na Opčinah. Seminarja se bodo udeležili predstavniki manjšin iz vse Evrope, na njem pa bodo sodelovali nekateri izmed največjih izvedencev za manjšinsko problematiko in še posebej za vprašanja zastopnosti manjšin. O vsem tem je na petkovi seji poročal tajnik Martin Breclj.

Seveda bi marsikatero vprašanje slovenske manjšine v Italiji lažje reševali, če bi bila naša narodnostna skupnost politično bolj enotna in v tem smislu tudi ustrezneje organizirana. O naporih za boljšo ureditev skupnih ustanov, začeni s Primorskim dnevnikom, in za prenovitev skupnega zastopstva v smislu demokratično izvoljenega narodnega sveta je na seji poročal podtajnik Ivo Jevnikar. Sicer pa je deželno tajništvo SSK obravnavalo tudi vprašanje kraškega parka ter med drugim sprejelo predlog poročevalca Danila Antonija, da bi stranka posvetila zadevi poseben posvet.

Deželno tajništvo se je dotaknilo še raznih organizacijskih zadev ter se seveda seznanilo s potekom priprav na upravne volitve, ki bodo 27. aprila. O tem so na seji poročali pokrajinski tajnik Aleš Figelj za Goriško, Pavel Gorjup za Benečijo in Martin Breclj za tržaško občino.

SKRAJNI ČAS JE, DA ZGRADIMO SKUPNI MANJŠINSKI DOM

JANEZ POVŠE

Menda je bil Mihail Gorbačov tisti, ki je prvi pozval k celoviti in ideologij osvobodjeni Evropi. Govoril je namreč o "Evropi kot skupnem domu". Čustveni naboj omenjenega poziva je bil pristen in prepričljiv. Nemara se je ob njem ustavljala naša misel, ki je imela pred seboj težko odpravljalno dediščino vsega, kar je Evropa obeležila z dvema svetovnjima vojnama.

Čas je pokazal, da je le v iskreni viziji pot rešitve. V tem smislu bi lahko tudi sami sebe pozvali, da končno zgradimo manjšino kot skupen dom. Prostor torej, v katerem bo lahko manjšina celovito živela in se v njem temu primerno organizirala, brez notranjih razdeljenosti in mučnih razdalj. Prostor, v katerem bo manjšina s svoje strani lahko uresničila prav tisto, kar se od nje pričakuje, namreč samo sebe in vse njene življenjske izkušnje, ustvarjalne sposobnosti in zamisli, ki bodo obenem koristile njej in vsem drugim. Dejstvo je, da kot manjšina pri izgradnji svojega skupnega doma izdatno zamujamo, da povojna notranja razdeljenost, na kateri še vedno vztrajamo, v resnici nemara nikdar skupni dom sploh ni bila, prav gotovo pa ni primerna za čas, ki prihaja. Dovolj je pomisliti, koliko neustreznih skupnih domov preteklosti se je v minulih letih razrušilo, da bi lahko nastali vsi tisti, ki jih narekujejo zahteve novega časa. Sovjetska zveza ni več mogla biti skupni dom in to velja tudi za Jugoslavijo. Tako je Slovenija ustvarila dobesedno svoj novi skupni dom in

videti je, da se utegne uspešno prebiti v prihodnost. Nastala je Tudjmanova Hrvaška, ki pa ima dosti večje težave, da ne govorimo o Miloševićevi Srbiji, ki takšna, kakršna je, nikakor ne more biti prijeten dom za svoje ljudi. Albanija trenutno v tragičnem smislu ni dom za nikogar.

Kot manjšina bi se zaradi izrazitega vseplošnega spreminjanja sveta morali že zdavnaj zavedati, da si moramo svoj novi skupni dom čimprej zgraditi. Ni se mogoče sklicevati na minulo obdobje in pustiti stvari nespremenjene. Bil bi že čas, da bi vzeli stvari v svoje roke in jih spremenili, ne pa da stvari in dogodki spreminjajo nas. V tem smislu je mogoče otipljivo dokazati, da so vsi dogodki, ki so zadnja leta spremenili razmere v manjšini, prišli od zunaj, v bistvu jih je sprožil čas, ki preprosto ruši stavbo prejšnjega obdobja in to tako, da bi odpadli razlogi za notranjo manjšinsko razdelitev. Čas dosledno ruši vse, kar ne pripada manjšini kot celoti. Njegova dejanja so žal edina, ki posegajo v manjšino, namesto da bi manjšina sama sprožila temeljna dejanja odprave notranje razklanosti, na ta način prevzela pobudo ter seveda ohranila celo vrsto stvari, ki so propadle ali lahko še propadejo. Zgradimo torej slednjič skupni manjšinski dom brez večvrednih in manjvrednih! Izpeljimo učinkovite volitve, prenehajmo biti nemi in pasivni opazovalci lastnih izgub, smelo sprožimo pobude, ki nas bodo vzpostavile v celovitosti, organizirajmo se kot celosten narodnostni organizem! Izбира je na dlani: ali bomo zgradili skupni manjšinski dom mi sami ali pa bo čas nadaljeval s svojimi rušenji in na ta način odpral našo razcepljenost in notranje razdalje. Zdi se neverjetno, da se za izgradnjo skupnega manjšinskega doma nismo že zdavnaj odločili.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ
ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA
IZDAJATELJ: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN
REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5
LOGOTIP, KONCEPT: KREA DESIGN AGENCY S.R.L. / GORICA
TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA
NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI
IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDIKOV V ITALIJI - FISC
LETNA NAROČNINA: ITALIJA in SLOVENIJA 65.000,
INOZEMSTVO 90.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 120.000 LIR
POŠTINI TEKOČI RAČUN: 10647493
CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

TEL 0481 / 533177

FAX 0481 / 536978

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL 040 / 365473

FAX 040 / 775419

INTERVJU / ANDREJ MALNIČ

"IZ MAJHNE DRŽAVE NAREDIMO VELIKO EVROPSKO MESTO..."

JURIJ PALJK

Andrej Malnič je po poklicu diplomiran etnolog in sociolog kulture. Zaposlen je v Goriškem muzeju na gradu Kromberk. V zamejstvu in posebno na Goriškem ga poznamo tudi kot dobrega poznavalca naših razmer in velikega prijatelja Slovencev v Italiji. Večkrat je tudi sodeloval pri razstavah, ki jih Goriški muzej organizira z zamejskimi slovenskimi organizacijami.

Zadnja leta je Andrej Malnič sodeloval pri pripravah osmih večjih razstav, ki jih je pripravil Goriški muzej. Zadnja je bila odmevna razstava o Krasu, ki so jo nedavno predstavili na Dunaju. Goriški muzej, ki ga skrbno in uspešno vodi mag. Slavica Plahuta, je izredno dejaven in ima veliko posluha za Slovence za mejo, za nas torej. Andreja Malniča smo povabili na razgovor tudi zato, ker je znan kot izredno širok in kulturno razgledan človek in tako nadaljuje tradicijo velikih slovenskih Goričanov, katerih dediči smo v malem vsi.

Potem so tu še številne manjše topografske razstave, štirikrat v Ricmanjih, dvakrat v Lokavcu pri Ajdovščini, skupaj z bibliofilom Stanislavom Bačarjem smo v Marezigah, Ložah pri Vipavi, Ajdovščini, na Dobrovem in v Brežicah postavili razstave starih vinorejskih tiskov.

Zadnja razstava pa ima naslov *Podoba Krasa*. Z njo smo letos v januarju in februarju gostovali na Dunaju.

Razstava o Krasu na Dunaju je v sredstvih obveščanja zbudila veliko pozornosti. Nam jo lahko predstavite in poveš, kam bo sedaj razstava potovala?

Ne vem, ali je res, kar trdiš. O razstavi v Korotanu je bilo nekaj napisanega, a da je imela velik odmev v domačih medijih, tega ne verjamem. Krivi smo najprej sami, ker medijev nismo pravočasno in primerno obvestili, in pa "sreča kriva". Res je le, da je to razstavo videlo precej ljudi. Prejeli smo zajetno število pohval in za razstavo se zanima slovensko zunanje ministrstvo. Ali pa bo res potovala po srednji Evropi, kot se govori, bo čas pokazal.

In kakšna je razstava? Domoznanska. Na jednat način predstavi zgodovinske, etnološke, kulturne in naravne znamenitosti matičnega Krasa.

Topografski opis sega od paleolitika do današnjih dni. Namen razstave je predvsem turistična promocija, zato je bilo od samega začetka vse - raziskovalno delo, izbor muzejskih predmetov in sama postavitve - podrejeno tej osnovni nalogi. Kljub vsebinski širini, znanstveni strogosti, množstvu dragocenih predmetov in fotografij je razstava dokaj enostavna. Najprej hoče "ugajati očem", estetski vidik je postavljen na prvo mesto. Obiskovalca vabi s svojo eleganco, lepoto, zahtevnostjo ter preciznostjo postavitve in z vedrim ter hudomušnim izrazom. Ob lepoti stopa pred nas smeh in življenjska moč sredozemskega sveta. Barve sonca in sinjega morja skupaj z rdečo kraško zemljo in sivim kraškim kamenjem determinirajo likovni izgled. Za radovedne obiskovalce, ki žele o Krasu izvedeti kaj več, pa je na voljo temeljita enciklopedična razlaga. Posebej velja zahvala avtorju oblikovanja Borisu

Blažku, avtorju fotografije Matjažu Prešernu, prevajalki Ireni Jež in tiskarju Gregorju Humarju.

Kot etnolog, narodopisec, gotovo poznaš zelo dobro stanje te stroke na Slovenskem in tudi pri nas v zamejstvu. Povej nam kaj o tem.

Čeprav je etnologija ena izmed "narodnih" ali "državotvornih" ved, se ji na Slovenskem ni nikoli posebno dobro veljalo. Tako kot za kulturo nasploh velja, da politika veliko da na-njo, a premalo za-njo. Dovolj poučen je primer Slovenskega etnografskega muzeja v Ljubljani. V središču prestolnega mesta, kamor bi sodil skupaj z Narodnim muzejem in Narodno galerijo ter ob bok parlamentu, vladi in predsedniški palači, zanj ni bilo prostora. Kljub težavam se je etnologija od osvoboditve naprej kar hitro razvijala. V teoriji, v temeljnih raziskavah in za nova delovna mesta je bilo veliko storjenega. Danes etnologija dostojno odgovarja na vprašanja, kaj ta veda sploh je, kaj je njen predmet raziskave, katere so njene metode dela, v čem se loči od sorodnih ved. Že dolgo ne raziskuje več zgolj kmečkega stanu in ne išče med legendami, bajkami in šegami neomadeževane narodne duše. Danes etnologije ne bremeni nostalgija po izgubljenem narodnem raju, je moderna znanost, katere osnovni cilj je raziskovati vsakdanji način življenja ljudi nekoč in danes.

Tudi v zamejstvu so številni nešolani etnologi, ljubitelji, naredili zares veliko. S stališča sodobne teorije je lahko njih delo staromodno in narodnobrambovsko, vendar so rešili marsikatero pričevanje o kulturni dediščini Slovencev. In to je bistveno. Opozarjam pa, da bi morali goriški Slovenci že danes vedeti, kako se bodo predstavili ob 1000-letnici omembe imena Gorica. Ne le na deželi, tudi v mestih smo živeli in še živimo. Rojaki zagotovo hranijo številna pričevanja o slovenskem meščanstvu, ki bi jih bilo vredno in nujno predstaviti javnosti. Projekt je res velik in obsežen in časa ni na pretek, a ga je vseeno moč s skupnimi močmi še vedno izvesti. O tem sem že večkrat govoril. Verjamem, da bi bil Goričanom Goriški muzej pri delu v oporo.

Kot bister opazovalec naših navad in šeg, gotovo

poznaš tudi vse tiste gradnje, posege v našo lepo deželo in vse tiste stvari, navade, ki te kot strokovnjaka najbolj bolijo. Naštej nam najbolj bistvene.

Trdim, da je na naših pokopališčih zbranih dovolj dokazov, kako je okus, smisel za lepo, obratno-sorazmeren z doseženo izobrazbo in kupno močjo prebivalstva. Več kot je denarja in več kot imamo šol, grši so nagrobniki. Stari kamnoseki so znali tudi za revne ljudi izdelati ličen, dostojen spomenik, ki ni žalil ne Boga ne pokojnika in ne živih. Podobno je z arhitekturo. Večina naših hiš, pri vas in pri nas, so s plotovi obdana skladišča. To ni posledica sam-bog-vedni-katere politične zarote, pač pa neumnosti. Pri nas smo imeli samoupravne komuniste, pri vas partitokracijo krščanskih demokratov; rezultat je isti. Podoba kulturne krajine je uničena, lep primer so Brda. V Novi Gorici se mi včasih zdi, da so jo zgradili pravzaprav zato, da so lahko potem tu sadili smreke in drugo drevje. A drevje vsaj skriva topoumne mojstrovine arhitektov.

V Gorici ni nič bolje; lepo se vidi, kje vse so med prvo in drugo vojno počepnili črni zidarji novega sveta. Pa je Gorica po arhitekturnem izgledu še vedno dokaj lično srednjeevropsko mesto.

Zgodovine se pač ne da kar tako izbrisati. Lahko se zamenjajo ljudje, kamen ostane. Četudi se spraska z goriškega gradu ves omet, bo še vedno srednjeevropski in ne romanski grad. Arhitekti bi morali pri-seči, podobno kot zdravniki, da ne bodo nikoli naredili ničesar zoper ljudi, njih kulturo in zgodovino.

Da sklenem: marsikje je današnja podoba mest, vasi in hiš povsem tuja tradicionalnemu izročilu in izgledu tega prostora. Stavbe nimajo identitete, ne pripadajo nobenemu kulturnemu okolju, so zmazki brez porekla. Tako kot Barbi punčke.

Vem, da izredno pozorno spremljaš tudi življenje v zamejstvu, saj se večkrat udeležuješ kulturnih prireditev pri nas. Kaj meniš o tem?

Marsikatera kulturna prireditev se mi zdi preveč toga, preveč klečepalno olikana, preveč samozadostna. To ni dobro. Vsaka stvar mora biti deležna kritike, tudi ostre,

če zasluži. Kultura je lahko samo dobra ali slaba. Ne more biti dobra že samo zato, ker je slovenska. Povprečnost in vase zaprti jokavo kulturno brambovstvo lahko asimilacijo samo zavlečeta, ne moreta pa je preprečiti. Zato sta potrebni drznost in ostrina. Odveč je hvaliti dolgočasno kulturno prireditev, pa čeprav je polovica obiskovalcev v sorodu z nastopajočimi.

Poznamo Te kot kulturenega človeka širokega obzorja, imaš se za Goričana. Kaj bi se dalo po Tvoje storiti, da bi trditev o tem, da med Novo Gorico in Gorico ni kulturnih pregrad in ne vidnih mej, zares držala? Vsi namreč vemo, da so to le pobožne želje.

Hvala za laskavo priznanje, kot kristjan ti odpuščam. Kar pa zadeva pobožne želje - Boga ni dobro po nepotrebnem vznemirjati. Če je ob Babilonskem stolpu zmešal ljudem jezike in tako med nami postavil jezikovne meje, tudi združena Evropa tega ne bo spremenila. Dal pa nam je pamet, da se tujih jezikov učimo in po njih spoznamo sosede, njim v veselja, nam v korist.

Kot sociolog kulture mi lahko poveš, kako Ti gledaš na sedanji kulturni utrip v Sloveniji in zamejstvu? Kaj si najbolj želiš, da bi se na kulturnem področju v Sloveniji spremenilo?

Dvomilijonski narod nima tolikšne kulturne produkcije kot stotilijonski, to je dejstvo, s katerim se moramo sprizniti. Vsega, kar premore svetovna elita, ne bomo imeli nikoli. Vsega niti največji narodi nimajo, zato je vsakršno malodušje odveč. Marsikaj pa je tudi pri nas dobrega in odličnega in že bežen pogled na kulturne strani dnevnega časopisja nam pove, da produkcija ni majhna. Če pa se nam takšna zdi, je to zato, ker so med slovenskimi mesti, zaradi slabih cest in okorne železnice, razdalje velike. Tako po krivici marsikdaj sodimo slovensko kulturo le po tem, kar se nam zgodi pred nosom v domačem kraju. Zaradi velikih razdalj tudi razpitega enotnega slovenskega kulturnega prostora, ki naj bi povezal vse Slovence, doma in v zamejstvu, pravzaprav ni.

V kulturi ni niti prave konkurence, vsako mesto je bolj ali manj vase zaprti srenja. To je slabo in nevarno, posebno v času kulturnega imperializma velikih narodov. Iz majhne slovenske države moramo narediti komunikacijsko dobro organizirano veliko evropsko mesto, da bosta Maribor in Gorica bližnja soseda. Ena večjih težav slovenske kulture je tudi ta, da kulturna birokracija požre preveč denarja, za samo ustvarjalno delo pa ga marsikdaj zmanjka.

Novi glas poznaš, zato Te prosim, da nam poveš nekaj o njem in nekaj besed tudi našim bralcem.

Časopise imam navado soditi v soboto dopoldne, ob kavi v kavarni. Ker nadvse ljubim pluralizem medijev, me je propad *Republike* in *Slovenca* prizadel. Danes imam na voljo manj slovenskih časopisov in tako manj možnosti, da preberem, kaj mislijo različni ljudje. Prve številke *Novega glasa* sem bil še posebej vesel, ker je to zamejski časopis in ker je v slovenski medijski prostor vnesel nekaj novega, drugačnega. Bralcem in uredništvu želim vse najboljše in vso srečo vsaj še naslednjih sto let.

RAZMIŠLJANJA O SLOVENSTVU V KNJIGI DR. FRANCA RODETA

MESTO IN VLOGA LAIKOV
V CERKVI (10)

ZVONE ŠTRUBELJ

**Krst je temelj polnopravnega državljanstva v
Cerkvi, ki je potujoče božje ljudstvo.**

V prvem letu triletnih priprav na jubilejno leto odrešenja je vodstvo katoliške Cerkve dalo poseben poudarek na zakrament sv. krsta. Lokalne cerkve naj bi izdelale pastoralne programe, ki naj bi ovrednotili krst kot osnovni zakrament, preko katerega se vključujemo v Cerkev kot v skrivnostno Kristusovo telo in postanemo deležni njenega odrešenjskega delovanja. V tržaški škofiji bo slovesno krstno bogoslužje na belo nedeljo, 6. aprila 1997, v stolnici sv. Justa. Po posameznih župnijah pa naj bi odgovorni izdelali pastoralni načrt, ki bi osmislil središčno vlogo tega zakramenta. Z žalostjo ugotavljamo, da prav pri obhajanju zakramenta sv. krsta v slovenskih župnijah v zamejstvu (govoriti smem za tržaško škofijo) vse ostaja pri starem, to je: redkokdaj podelimo zakrament sv. krsta med nedeljsko mašo, ko jo navzoča celotna župnijska skupnost; starši želijo krst otroka v ozkem družinskem krogu, na kar duhovniki zlahka pristanemo; večkrat smo k temu prisiljeni, ker starši želijo, naj bo krst dvojezičen, kar lahko postane tudi izgovor za obhajanje izven nedeljske maše; k temu navadno dodamo še ugotovitev, da teh mladih staršev tako in tako nikoli ne vidimo v cerkvi. Posledice take pastoralne prakse so daljnoročno zelo škodljive, saj se v velikem številu naši ljudje zbirajo le pri pogrebi. Pogrebna pa je zato tudi slika naše cerkve, ki jo dajemo drugim.

Ali nas bo to prvo leto pripravilo na jubilej leta 2000 streznilo vsaj na enem od pomembnih področij naše pastorale? Dvomim! In prav zato bi rad kot kontrast prikazal, kako je prav zakrament svetega krsta močan izziv za prenovljeno zavest kristjanov, da smo vsi Cerkev in da jo skupaj oblikujemo.

V razmišljanju o krstu kot temelju polnopravnega državljanstva v potujočem božjem ljudstvu teologi danes poskušajo ovrednotiti in na novo precizirati odnos med vodstveno službo in laiki v Cerkvi. Izhodišče razmišljanja je koncilski nauk, ki ga bom na kratko povzel.

Laiki so enakovredni člani božjega ljudstva, kajti vsem je skupno najvišje dostojanstvo božjega otroštva, skupno so poklicani k popolnosti in zveličanju. Kakor glede dostojanstva, vlada enakost v božjem ljudstvu **tudi glede odrešenjskega poslanstva**: vsi so namreč poklicani, da nadaljujejo Kristusovo odrešenjsko poslanstvo tako pastirji kot laiki, le službe so različne. Laiki ne prejmejo poslanstva od hierarhije, ampak od Kristusa v moči zakramenta krsta in birme. Morajo pa sodelovati tudi pri hierarhičnem apostolatu v nekaterih cerkvenih službah.

Pri krstu vsakdo (dečki in deklice brez razlike) prejme kraljevsko, preroško in duhovniško službo ali poslanstvo. Vsi kristjani smo torej deležni Kristusovega duhovništva in njegove preroške ali učiteljske službe. Posebno vlogo imajo pri tem zakonci in starši, ki so drug drugemu in otrokom priče vere in Kristusove ljubezni. Laiki pa so deležni tudi Kristusove kraljevske (pastirske, vodstvene) službe, ki jo opravljajo s tem, da vse v svetu (zlasti na področju časnih dobrin) urejajo v skladu z božjo voljo in se tako združujejo z Bogom. Pastirjem naroča koncil, da morajo pospeševati dostojanstvo laikov in njihovo odgovornost v Cerkvi ter jim omogočiti delovanje, laiki pa naj se z ljubeznijo oklepajo svojih pastirjev.

Prav v tej nesporni kvalifikaciji osnovnega dostojanstva vsakega kristjana lahko uvidimo možnosti bodočega razvoja eklezio-logije, ki si jih danes ne upamo niti misliti, dasiravno so biblično in zato - kot posledica - teološko možne in v 2. vatikanskem koncilu v jedru že nakazane.

LJUBEZEN DO NARODA,
KRŠČANSTVA IN
KULTURE!

MARJAN DROBEŽ

**Novi ljubljanski nadškof dr. Franc Rode
vzbuja v Sloveniji številne zanimive in izvirne
ocene, kakršnih v naši novejši zgodovini ni bilo
deležno veliko drugih osebnosti...**

Predvsem je to občudovanje njegove globoke vernosti in znanje o temah ter področjih, ki so najpomembnejša v sodobnem svetu; dosegel ga je z voljo in seveda s svojim bleščočim razumom, ki ga je uporabljal in preverjal v mednarodnih razmerah in razsežnostih. Kar se tiče njegovih naziranj o slovenskem narodu ter njegovih bistvenih temeljih, ki sta krščanstvo in kultura, ki jih celovito in prodorno razlaga in utemeljuje v svoji novi knjigi *Za čast dežele* (povsem naključno je izšla skoraj hkrati z njegovim imenovanjem za novega ljubljanskega škofa), pa so misli dr. Franca Rodeta tako natančne in resnične, da bi se lahko zdelo, da je ves čas živel v svoji domovini, kjer je z ljubeznijo, a tudi z objektivno kritičnim pogledom zaznaval utrip, dileme in življenjske preizkušnje Slovenije, zlasti po razglasitvi njene samostojnosti in neodvisnosti.

Zaradi izredne aktualnosti, tehtnosti in sporočilne vrednosti omenjenega dela, iz knjige *Za čast dežele* navajamo posamezne avtorjeve misli, stališča in ocene, ki bodo gotovo povzročile spremembe tudi v naših naziranjih, ki jih imamo kot Slovenci, katoličani in posamezniki, ki se zavedamo vloge kulture nasploh, posebej pa še v zgodovini in razvoju našega naroda.

**"KOT SLOVENEK
NIMAM KAJ ZAVIDATI
KOMUR KOLI"**

Avtor knjige pri upoštevanju in ocenjevanju vrednot, ki jih imamo oz. jih uveljavljamo Slovenci, zatrjuje, da "vse misli izvirajo iz ljubezni ene": to je ljubezen do slovenskega naroda z njegovo ključevalno zgodovino in

stoletnimi upi, z njegovo pripravljenostjo za žrtvovanje in neupogljivo voljo do življenja; ljubezen do Slovencev vseh miselnih nazorov in političnih taborov; zahtevna ljubezen kot neprestani poziv k preseganju časovne in prostorske omejenosti v smer vsega, kar je plemenito in lepo; radostna ljubezen, v prepričanju, "da kot Slovenec nimam kaj zavidati komur koli", saj ima "slovenska šahovnica prav vsa polja in vse figure", in "na njej lahko odigram svojo življenjsko partijo do konca", v prepričanju, "da kot Slovenec nisem prikrajšan za nič bistvenega" in "kdo ve, če nisem celo oblagodarjen s čim", česar drugi nimajo (Alojz Rebula). To je ljubezen do krščanstva z edinoveličavnim sporočilom, ki premaguje sile smrti in obupa in je neločljiva sestavina naše istovetnosti, ljubezen do Cerkve, ki na trgu idej "edina govori slovensko" (Justin Stanovnik) in nas hkrati uči jezika vesoljnosti, časovno pa nas spremlja od Karantanije do samostojne Slovenije in nas povezuje z našimi predniki v nepretrgani verigi vere od 8. stoletja dalje. To je končno ljubezen do kulture, ki v evropskem prostoru nosi neizbrisni pečat krščanskosti in so jo slovenski rodovi skozi stoletja gradili s tolikimi žrtvami, dolgoročno pa se je izkazala kot poglaviti dejavnik naše državnosti.

"V vseh poglavjih o slovenski problematiki je navzoča tudi misel *sprave*", opozarja dr. Franc Rode, in nadaljuje: "Vem, kako občutljiva je ta tema in kako se nekateri zdržejo, ko zaslišijo to besedo. In vendar mislim, da je sprava nujnost, ki izhaja naravnost iz evangelija in obvezuje kristjane, za vse Slovence -

verne ali ne - pa je zahteva politične modrosti in pogoj za srečnejšo prihodnost."

Avtor dela *Za čast dežele* v posebnem razdelku, ki je namenjen slovenski narodni zavesti oz. pogledu na slovensko preteklost, poudarja, da je razglasitev samostojne in neodvisne države Slovenije, "ustvarila povsem nov položaj Slovencev v svetu, ki terja najprej spremembo naše narodne zavesti. Doslej smo v preveč gojili zavest o svoji nesrečnosti. Odslej pa mora biti naša zavest drugačna: prešerna in vesela, dostojanstvena in sproščena. Gre za pomemben zgodovinski popravek. Svoj kolektivni spomin moramo spremeniti v skladu z zgodovinskimi dejstvi in videti tako, kot je v resnici bila, ne pa tako, kot so jo doživljali naši pesniki in pisatelji ter jo je vse do danes vzdrževala in širila naša šola. Ta nesrečna zavest, v kateri smo doslej živeli, se preprosto ne more opirati na zgodovinska dejstva, ne najde v njih nobene podlage. Moramo si oblikovati novo slovensko zavest, ki bo temeljila na objektivnih zgodovinskih dejstvih. Tu je treba najprej opraviti z našimi pesniki in pisatelji. V temeljih. Od Trubarja do Prešerna in Cankarja, do danes. Le-ti so najbolj odgovorni za to razrast slovenske bolečine."

Po presoji slovenske zgodovine pisec zatrjuje, "da se v tem prostoru nikakor ni-

sma izkazali slabše kot drugi. Še več. Mnoge narode, ki so nam bili po številu enaki, smo preživeli. Mirno lahko torej rečemo, da si glede narodnega značaja, življenjske volje, upornosti in odpornosti nimamo kaj očitati." Posebej je pri tem naglasil pomen Karantanije, "te prve slovenske in slovenske države, ki je bila politični dosežek za tisti čas, hkrati pa temelj za kasnejšo slovensko politično in narodno zavest. Žal premnogi, tudi zgodovinarji, obstoja Karantanije, ali ne poznajo ali pa ga obidejo. O Slovencih začnejo pisati, kot da se pojavijo na zgodovinskem prizorišču šele v 19. če ne celo v 20. stoletju."

V prvo Jugoslavijo smo bili Slovenci "potegnjeni s Hrva-ti". Kljub vsem razočaranjem, ki smo jih doživeli v tem obdobju svoje zgodovine, "je imela tista Jugoslavija za nas pozitivne nasledke, predvsem v smislu utrjevanja narodne zavesti, z močnim občutjem samobitnosti."

Posebno poglavje je v knjigi namenjeno slovenskim narodnim manjšinam. "Nedvomno so deli slovenskega naroda, ki živijo zunaj meja Republike Slovenije - v svoji zgodovini smo izgubili dve tretjini narodnega ozemlja -, naša bolečina in morajo biti naša posebna skrb."

**NISMO NAROD
HLAPCEV**

Zelo aktualna so razmišljanja in ocene dr. Franca Rodeta o tem, da naj bi bili Slovenci narod hlapcev. "To je najbolj žaljiva in krivična, neresnična in nevarna krilatica, ki kroži med nami. Cankarja je treba že zaradi te besede močno revalorizirati. Ta in druge podobne besede ga delajo za povsem neprimerne, da bi v njem videl nekakšnega narodnega ideologa, kot ga je hotel prikazati prejšnji režim. Kako hlapci? Pred vsemi drugimi narodi smo prvi ustvarili svojo državo Karantanijo, ki je trajala nekaj stoletij. Hlapci, ker smo bili tlačani? Potem je bilo petindvetdeset Evropejcev hlapcev in Slovenci nismo med njimi nikakršna sramotna izjema." Zdi se, da so za sedanji čas posebej napisana razmišljanja dr. Franca Rodeta o slovenskih nacionalnih ciljih. "Naš prvi, bližnji cilj je ustvarjanje in utrjevanje struktur slovenske države, v naglem razvijanju močne državniške zavesti, tako pri politikih kot pri ljudstvu. Bržčas predvsem pri politikih, ki te zavesti doslej še niso pokazali s prepričljivimi dejanji. Dalje moramo graditi temelje demokratične družbe, ki bo slonela na pravičnosti in pravu ter na spoštovanju človekovih pravic. K temu sodi tudi uveljavljanje naše zunanje podobe in mednarodnega ugleda."

Knjiga novega ljubljanskega nadškofa dr. Franca Rodeta *Za čast dežele* zasluži spoštovanje in upoštevanje vernikov, laikov in vseh Slovencev.

VELIKONOČNA ŠTEVILKA
SVETOGORSKE KRALJICE**Patri frančiškani na
Sveti gori so izdali
prvo letošnje številko
Svetogorske kraljice,
glasila prijateljev
Svete gore...**

Vsebinska je pretežno namenjena duhu, vsebini in mestu velikonočnih praznikov v verskem in narodnem izročilu ter življenju Slovencev. V uvodnem sestavku p. Pashal Gorjup poudarja, "da veliko romarjev, ki pridejo na Sveto goro, očisti svojo dušo

v zakramentu sprave. Ko prihajajo na Goro, vedo, da jih tam čaka Mati. Ona pomaga slehernemu, ki to hoče, da opravi dobro spoved in se kot preroben vrne domov."

Med prispevki je aktualen dokument, ki obravnava 280-letnico kronanja svetogorske Marijine podobe. Kronanje te podobe so pred 280 leti opravili premišljeno na tretjo nedeljo po binkošti, ker se je v soboto pred to nedeljo l.

1539 Marija na Skalnici prikazala Urški Ferligojevi. S tem dogodkom je oživela cerkev na Skalnici. Izmed svetih dokazov tega skrivnostnega dogodka zgodovinarji najprej navajajo listino o podelitvi zemljišča za zidanje cerkve na Skalnici. List prijateljev Sv. gore to listino v slovenskem prevodu objavlja v celoti. Njen izvirnik na pergamentu je v Frančiškanskem provin-

cialnem arhivu v Ljubljani med svetogorski listinami in je označen s številko 4.

V prvi letošnji številki *Svetogorske kraljice* vabijo patri romarje, da se ob obisku Sv. gore ustavijo tudi v Grgarju, kjer je bila Urška Ferligojeva doma. O njej in o obeležjih, ki spominjajo na pastirico Urško, objavlja zanimive podrobnosti znani poznavalec in ljubitelj Svete gore Branko Lušina.

Med prispevki omenjamo še pismo, ki ga je *Svetogorski kraljici* poslal p. prof. Viktor Papež, dekan Pravne fakultete Antonianum v Rimu. Opo-

zarja, da se "Sveta gora vedno omenja kot Sveta gora pri Gorici. Že večkrat sem poudaril, da je tako imenovanje v tisku, pa tudi v pogovorih nepravilno, saj ne ustreza niti politični niti verski (cerkveni) stvarnosti, ki je nastala po drugi svetovni vojni. Sveta gora je pri Novi Gorici, torej na slovenski strani, v Sloveniji. Da ne govorim o »zmešnjavah« glede Kapele, Kostanjevice, Pristave. Mislim, da je že čas, da duhovniki prvi sprejememo novo stvarnost, jo zagovarjamo in to novo stvarnost širimo med ljudi."

M.

POTOPIS ROMARJA

ROMANJE V SVETE KRAJE (1.)

Goriška nadškofija je v okviru sinode organizirala pod vodstvom nadškofa A.V. Bommarca romanje v svete kraje treh velikih monoteističnih veroizpovedi od 28. februarja do 7. marca...

Udeležencev je bilo 164. Organizacijo je prevzela agencija IOT s pomočjo škofijskega urada in g. Graziana Marinija iz Turjaka. S posebnim letalom Euroflay smo romarji poleteli iz Ronk naravnost v Tel Aviv. Z letališča smo se s tremi avtobusi in vodiči odpeljali prek rodovitne doline po stari cesti Via Maris proti severu mimo ruševin Cezareje. Dospeli smo do mesta Hajfe in Karmela, ki nas spominja na preroka Elijo. Pot nas je vodila v zeleno Galilejo, kjer je Jezus živel največ časa in začel svoje odrešeniško delo.

Nepopisna so čustva, ki navdajajo romarja ob srečanju s kraji, ki jih pozna samo iz Sv. pisma Stare in Nove zaveze! Vsaka skupina je imela odličnega vodiča. Romanje je spremljal tudi izreden poznavalec Sv. pisma g. R. Laurita iz Casarse. Tudi nadškof je pri vsakodnevni maši podajal priložnostne misli. Med vodiči je bil g. Bartolomeo Bertotti, goriški stolni kanonik, ki govori tudi slovensko in je temeljit poznavalec Sv. dežele in Sv. pisma, zelo razgledan in kritičen. Med romarji nas je bilo tudi več Slovencev, med temi so se živahne gospe iz Nabrežine lepo izkazale s slovenskim petjem.

Proti večeru smo prispeli v turistično mesto Tiberias ob Tiberijskem ali Genezareškem jezeru. Tu je bilo središče Jezusovega apostol-

skega delovanja. Ob tem jezeru se je Jezus namreč razodeval kot Božji Sin, s tem da si je pridobil ribiče za svoje učence, delal čudeže in zbiral množice ter jih učil. Marsikdo ga ni razumel. Tu je naročil Petru, naj pase njegove ovce. V Kafarnaumu, ki je bilo najpomembnejše središče Galileje, smo si ogle-

Slovenski mozaik pred Marijino baziliko v Nazaretu

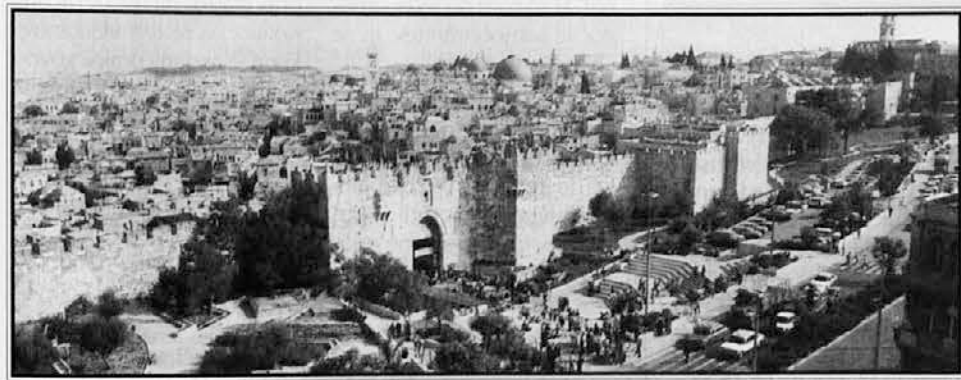
dali ostanke hiše sv. Petra; nad to stoji danes mogočno, moderno osmerokotno svetišče. Nepozabna je za romarja tudi pot v galilejske gore h glavnemu izviru reke Jordana, kjer smo obnovili krstne obljube. Nato smo pod pogorjem Golana, ob meji s Sirijo, spoznavali še druge kraje. Drugega dne smo obiskali v Nazaretu veličasno, dvonadstropno baziliko Oznanjenja, pod katero je hiša Marije, v bližini pa Jožefov dom in muzej. Potem smo se povzpeli na hrib Tabor, kjer se je nekaterim apostolom razodel povel-

čani Kristus. Ustavili smo se tudi v Kani Galilejski, kjer je Jezus naredil prvi čudež.

Po tridnevem romanju po severni Galileji smo se odpravili po Jezusovih stopinjah po dolini reke Jordana, bogato obdelani in bujni zaradi nasadov agrumov, avokadov itd., proti Jerihi, ki leži v zelo rodovitni zelenici.

Po daljši vožnji tudi skozi puščavo smo zagledali Mrtvo morje, ki leži skoraj 400 m pod morsko gladino. Šli smo prav do južnega dela Judejske puščave, kjer se dviga znamenita zgodovinska utrdba Masada. Povzpeli smo se nanjo z vlečnico in občudovali deželo naokrog. Ustavili smo se tudi v Kumranu ob Mrtvem morju, kjer so leta 1947 odkrili zelo pomembne izraelske rokopise, ki vsebujejo dragocene podatke o strogem življenju puščavnikov, o duhovnosti judovstva in krščanstva.

EPD / DALJE

Pogled na Jeruzalem, sveto mesto

TI SI KRISTUS (2.)

Sv. oče nas tako bodri: "Z uprtim pogledom v Jezusa Kristusa, edinega Odrešenika sveta včeraj, danes in vedno, bomo v letu 1997 prislunili Njemu, Učitelju in Oznanjevalcu, da odkrijemo, da nas On pošilja, da oznamo ubogim blagovest, jetnikom oproščanje, slepim vrnemo vid, izpustimo zatirane v prostost in razglasimo leto Gospodovega usmiljenja" (Prim. Lk4,18-19; v Rimu 16.2.96).

II. "KAJ PA VI PRAVITE, KDO SEM?" (MR, 8, 29)

Da odkrijem, kdo je Jezus iz Nazareta zame, in se zavedam poslanstva, da ga moram oznanjati ubogim, je treba, da mu prislunem. Prevečkrat smo zaskrbljeni za oddaljene, pozabljamo pa, da bi morali posvetiti tudi naš osebni odnos z Njim. Kolikokrat smo razmišljali, da bi dali odgovor na vprašanje, ki ga Kristus večkrat zastavlja: "Kdo sem jaz zate?" Čeprav vem, da so nešteti že osebno odgovarjali na to vprašanje, vendar si drznem najprej zase in nato tudi, vsaj deloma, za druge tako nanižati svoj odgovor.

Kdo je Jezus za "nekega" škofa?

Gotovo me je On izbral, posvetil in poslal, ne zaradi mojih zaslug in odlik, marveč zaradi posebne ljubezni. V svoji redovniški zaobljubi, v mašniškem in nato v škofovskem posvečenju sem doživljal, da je Kristus vedno bolj prevzemal moje življenje. Jaz sem se mu daroval in On me je posvetil in poslal. S Pavlom moram reči: "Gorje mi, če bi evangelija ne oznanjal" (1 Kor 9,16). In s papežem Pavlom VI. si želim zapomniti: "On, Kristus sam, me za to pošilja. Jaz sem apostol, jaz sem priča. Koliko bolj oddaljen je cilj, koliko težje moje poslanstvo, toliko silnejša ljubezen, ki me k temu sili" (Manila, 29.11.70).

Prav in lahko je odgovoriti, da je zame škofa Kristus zares vse. Vendar ni vedno lahko biti živa podoba Kristusove dobrote, usmiljenja, potrpežljivosti, zvestobe, ljubezni. Tudi apostoli so se morali truditi, da so zmagovali svojo slabost in strah pred križem, vendar je Jezus znal usmiljeno prizanašati moje pomanjkanje zvestobe in velikodušnosti na poti, ki me radostno vodi Njemu nasproti.

DALJE

BESEDA ŽIVLJENJA

6. POSTNA NEDELJA

SILVESTER ČUK

V KRISTUSU JE VSA BOLEČINA LJUDI

Znamenje naše vere in našega upanja v vstajenje je Kristusov križ - oltar njegove daritve na Kalvariji. Lepa in ganljiva slovenska navada je, da novomašnik pred svojo prvo daritvijo v domači cerkvi prejme novomašni križ, ki mu ga izroči kateri od najbližjih sorodnikov. Ta križ, ki je za novomašno slavje okrašen s cvetjem in duhovnika spremlja brez rož, naj mu vedno dopoveduje, kaj je bistvo duhovništva: z besedo in življenjem oznanjati Kristusa križanega in vsem prinašati njegov blagoslov. Novomašni križ je v duhovnem pomenu "izrezan" iz družinskega križa, kjer to sveto znamenje našega odrešenja ni samo okras družinske sobe, ampak je nekaj podobnega kot večna luč pri tabernaklju v cerkvi: vir razsvetljenja in moči.

Pisatelj Karel Mauser je med številnimi knjigami napisal tudi povest *Kaplan Klemen*. Bogoslovcu Klemen, gorenskemu fantu, ki je imel pomisleke glede svojega poklica, je spovednik med duhovnimi vajami napovedal: "Poklican si, da boš revež z reveži in bogat v Kristusu!" Veliko svojega časa je posvečal revnim ljudem v Sibiriji, kakor so poimenovali revno barbarško naselje na robu Ljubljane pred drugo svetovno vojno. Ko so ti ubogi ljudje zvedeli, da se bliža dan njegove nove maše, so ga hoteli presenetiti s posebnim darilom. Neki starejši mož, ki je imel smisel za rezbarjenje, mu je z okorno roko izrezal Križanega. Ko je Klemen prišel k njemu, ga je vzel iz revne omare in rekel: "Križ sem vam izrezljal. Ni lep, za novomašnega ne bo. Toda za spomin." Klemen si ga je ogledal: bil je pravi "sibirski" Kristus, nič podoben tistim v izložbah trgovin z nabožnimi predmeti.

Kristus je imel podobo zganenega človeka, ki se v potu svojega obraza bori za skorjo kruha. "Lepšega mi niste mogli dati," se je zahvalil Klemen. "V tem Kristusu je vsa bolečina ljudi, ki živijo tukaj. Moj pravi in edini novomašni križ bo ta." Ko je prišel v bogoslovje in je sošolcem pokazal ta križ, so se vsi čudili, da je sprejel tako grob izdelek. "Kdo ti ga je napravil?" so ga vprašali. Klemen jim je odgovoril: "Ta križ ni napravljen. Ta je doživljen. Lepšega nihče ne more izrezati." V potezah tega Kristusa je bilo mogoče brati njegove besede: "V ljudeh, ki trpijo okoli vas in vpijejo po vaši ljubezni in pomoči, vas kličem jaz."

Križ je znamenje kristjana. Kristusovi učenci in bratje smo postali s svetim krstom, ki smo ga prejeli z znamenjem križa v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha. Na to novo rojstvo nas spominja znamenje križa, ki ga napravim, ko zjutraj vstanem. "Vsako jutro sem se pokrižal", pričuje Karel Mauser, pisatelj povesti *Kaplan Klemen*. "Ta vsakdanji križ me je v resnici krepil. Čutil sem, da moram zaradi tega križa izpolniti vso svojo dolžnost, saj bi sicer križ onečastil."

Od vseh svojih otrok Bog pričakuje, da mu na ljubezen, ki se na pretresljiv način razodeva v trpljenju njegovega Sina, odgovorimo z iskreno ljubeznijo. Hoče, da mu ljubezen vračamo v ljudeh, ki okoli nas trpijo na duši in na telesu.

SONČNA PESEM: SUŽENJ

Izšla je marčna številka *Sončne pesmi*, lista za kulturo mladih, ki ga izdajajo mladi katoličani v Sloveniji pri Ognjišču v Kopru.

Tokratna številka je posvečena besedi *suženj*. Uvodnik je prispeval obetavni mladi časnikar Tino Mamič, ki razmišlja pod naslovom *Quo vadis Sončna pesem?* o vlogi revije. Dr. Jurij Bizjak, predavatelj Sv. pisma na ljubljanski Teološki fakulteti in prevajalec "knjige vseh knjig", je na-

pisal imeniten članek z naslovom *Suženj pa že ne bom*. Barbara Lesjak piše o denarju, ki tudi zaslužni ljudi, medtem ko magister Primož Krečič, ki je tudi duhovni vodja in mentor *Sončne pesmi*, razmišlja o človekovi božanskosti kot suženjstvu. O otrplosti mladih in sužnjih brezbriznosti piše Gal Kušar, medtem ko piše Bogdan Batič v članku

z naslovom *Odvisnost od pohval, trepljanj in pihanja na dušo* o zaslužnosti z javnim mnenjem. Tadeja Kosec svetuje, kako naj se odpove mo suženjstvu, v članku *Kdo pa nas reši?*, v rubriki *Črnobelo* pa piše Rok Zakrajšek o zaporu. Ta rubrika je zanimiva predvsem zato, ker je razdeljena med dve nasprotujoči si strani: na eni avtor pove, zakaj zagovarja neko tezo, na drugi pa pove, zakaj je proti isti.

Na straneh, kjer je rubrika *Gledamo in poslušamo*, so tokrat predstavljene nove knjige Mohorjeve družbe in nova CD plošča zbora *Ave*,

pišeta Bogdan Batič in Bernardka Rozman. Miha Turk je prispeval zapis o ameriški pisateljici Flannery O'Connor, ki velja za vidnejšo pisateljico ameriške književnosti v prvem delu tega stoletja. Notna priloga je posvečena velikonočni hvalnici *Exultet* skladatelja Pierangela Comija. Ljudoljub razmišlja o vsebini in namenu našega življenja, sledi zapis dr. Draga Čeparja, državnega sekretarja za družino pri slovenski vladi; svojemu razmišljanju za kulturo življenja je dal naslov *Recimo strahu ne!*

Jerica Pavšič je napisala razmišljanje o Ruandi, Zairu in beguncih nasploh; Matej Vrhovec pa piše o drogi med mladimi v Sloveniji. V marčni številki *Sončne pesmi* je tudi tokrat obilo branja; naj omenim vsaj še pesmi invalidke Marjetke Smrekar in pogovor z jeseniškim kaplanom Jožetom Čukom. V svoji zelo dobri rubriki *Beseda* razmišlja Primož Krečič o osvoboditvi iz egiptovskega suženjstva, seveda je to samo metafora za nekaj misli in krščanskih resnic o sodobni zaslužnosti človeka. Kot vedno prikup-

no *Sončno pesem* končujejo literarni biseri, tokrat so to prebliski Miška Kranjca.

Sončna pesem je sodobno oblikovana revija za mlade po srcu; tudi zato jo mladi v Sloveniji radi jemljejo v roke. Z veseljem pa opazujemo, da mladi slovenski izobraženci, ki skušajo živeti po krščanskih načelih, dokaj suvereno govorijo in pišejo o sodobnih temah življenja. Po prebranju sodeč, se nam za prihodnost slovenskega naroda ni potrebno bati!

-JUP-

PRISRČNO SREČANJE Z MILANOM LIPOVCEM V HRPELJAH

V občinski dvorani v Hrpeljah je bilo v soboto, 15. marca, prisrčno srečanje s pisateljem Milanom Lipovcem. Tam na meji med Krasom in Brkini so mu pripravili slavje člani društva *Mavrični most mladih* na pobudo vsem poznanega in požrtvovalnega Edija Raceca. Udeležilo se ga je zelo veliko ljudi, med katerimi je bila za prireditev tudi pomembna prisotnost župana občine Hrpelje-Kozina Vladimira Kreblja.

Vstopajoče v prijetno dvorano je najprej prisrčno nekaj povečanih ilustracij, ki jih je za izbor iz Lipovčevih del *Reka, cesta in ljudje*, ki je izšel pri GMD, izdelal Franko Žerjal. Poleg njih so posebno dopadljivo učinkovale iste ilustracije, ki jih je z nekaj barva-

Z leve: prof. Nada Pertot in pisatelj Milan Lipovec v Hrpeljah

mi opremila Tatjana Mihalič, ena izmed članic tega mladinskega društva, ki je imelo v svoji režiji organizacijo celotnega večera.

Člani tega društva so v glavnem študentje ali pa mladi, ki so komaj dobili zaposli-

tev. Študirajo v Ljubljani, Kopru in Portorožu, tudi zaposleni niso vsi doma, a se shajajo že skoraj dve leti ob koncu tedna v domu duhovnosti v Klancu pri Kozini. Njihova dejavnost je raznolika, zadnje čase uspešno nastopajo z dra-

matizacijo *Malega princa*, s katerim so gostovali tudi v Marijinem domu v Trstu.

Tudi ta večer, ki ga je vodila Ester Barba, so pripravili sami. Bojan Mevlja je predstavil pisateljevo delo, potem pa so se med prijetnim pogovorom, ki ga je vpeljala Nada Pertot, vrstili duhoviti in spontani Lipovčevi posegi, med katerimi so člani Petra in Katja Turk, Petra Knez in že omenjeni Bojan Mevlja prebrali še po dva odlomka iz *Čubejske prigode* in dela *Ljudje ob cesti*.

Nad vse prisrčni večer je uvedel in zaključil istrski muzikant Luciano Kleva, ki je zaigral nekaj melodij na tipična istrska glasbila.

Srečanje, ki je veljalo tudi v počastitev Lipovčevega visokega jubileja, se je še nadaljevalo v prisrčnem vzdušju, v res sproščeni in prijateljski družabnosti.

NP

Zamejska multikulturalnost in še kaj

2. REŠITEV JE V NAS SAMIH

ALEKSIJ PREGARC

Pređen bi navedel nekaj stvarnih primerov svoje multikulturalne "radodarnosti", o kateri sem že namignil v zapisku prejšnjega tedna, naj mi bo dovoljen še kratek splošen razmislek o tej temi.

Zagnanost, ki nekatere naše razumnike vpenja v nekak nejasen sklop novih formulacij multikulturalnosti, ni v praktičnem smislu nobeno odkritje, je pa gotovo za večino udov naše skupnosti sumničavo početje, kar seveda izhaja iz neprijetne preteklosti, ko so bili tovrstni poskusi vsiljeni; to velja zlasti za obmejne kraje našega skupnega kulturnega prostora.

Vzemimo primer italijanskega na Primorskem po prihodu v naše kraje.

Ni bila pri tem kriva samo večstoletna uležanost določene miselnosti in muka pri učenju še enega jezika, saj je otroška doba kot nalašč pripravna za take izzive. Šlo je naravnost za naglo izpodirvanje enega miselnega sveta (germanskega) z nadomestitvijo druge miselne frekvence, ki ga nudi italijanski način razmišljanja in vedenja. Pri takem ostrem zasuku, ki ne more biti nič drugega kot nasilen, gotovo izgubi na teži in vplivu prav številčno šibkejši narod - kar se je zgodilo z nami. In naša reakcija? Postavili smo se v bran samo z morda pretiranim poveličevanjem vrednot, ki so nam do tedaj omogočile samoohranitev, in se jih krčevito oklenili.

Le s kakšnim učinkom smo dočakali padec fašizma! Ob tem pa nismo želeli le zajeziti vpliva italijanskega, ampak tudi vzpostavitev uravnovešene uporabe obeh jezikov in če bi bile geopolitične razmere ugodne, zakaj ne - tudi prevlado slovenščine. Vendar

pa nam je prav nasilna ločitev od materinega jezikovnega telesa (sredine) povzročila skoraj nepopravljivo neskladje med hotenjem in možnostjo. Središčna slovenščina se je namreč med obema vojnoma tako razvila, da je postala za naše ljudi, ki so ostali v Italiji, resnično trd oreh. Nobeno slovensko čtivo, ki nam je bilo za fašističnega režima skrivoma ponujeno, in tudi ne tisto, ki smo ga stlačili na podstrešja, ni bilo niti za silo uporabno za pouk sodobnega, razvitega jezika. Tu je nastalo nemalo težav, poleg itak napak razumljivega in krajevno odbijajočega statusa prebžnih učnih moči iz Jugosla-

vije, med šoloobvezanci in temi novimi, zelo izobraženimi ljudmi. Propaganda Agitpropa (če že govorimo o sporni oceni takratnega levičarstva) pa je potrebovala le gesla, ki so nekaj časa kar prevladovala v naši govorici. Mnogično vzhičenje, opij vsakega zmagovalca, pa sta nujno posplošila stvari.

V taki neurejenosti je bilo zatekanje k italijanskemu ali triestinskemu besediščnemu blagu, ki se nam je med dolgoletno govorno stihijo skoraj neopazno zalezlo v kosti in mozeg, skoraj razumljivo, skoraj logično; italijanski morfemi, medmeti, kletvice itd., pa nam še kar naprej nadomeščajo cele stavke... Če še pomislimo na razširjeno uporabo angleščine v poindustrijski in kibernetiki nastopajoči dobi ter v sprejemanje najbolj priletnega ameriško-angleškega izrazoslovja (spoti, cenena glasba itn.) za potrošno rabo, je razumljivo, da nekateri zagovorniki multikulture imajo našo jezikovno artikularnost enostavno za prehodno.

Na žalost ne prihaja iz teh - recimo - jezikovnih laboratorijev nič spodbudnega, očitki prehodnega ali tranzicijskega jezikovno kulturnega fenomena gredo iz praktičnega nastanka lahko prav gladko na njihov račun. Koliko pa je teh velikano, ki pri vsakdanji praksi govorijo knjižni jezik? Vzgoja v šolah, slaba jezikovna podkovanost sodelavcev naših medijev, splošna miselna ohlapnost in trpno prevzemanje tujk pa zaključujejo začarani krog naše neodpornosti in pomanjkanja ponosa.

V bodoči razširjeni Evropi, ki se ob groznem cincanju približuje letu 2000 in katere del bo tudi Slovenija, bo izjemne pomembnosti prav nastavek našega sporazumevanja v jezikih, ki jih bodo naši mladi poznali, začeni na teh mejah. Ali bomo res z brezbriznostjo spremljali vse, kar nam bodo gospodarsko močnejši sosede ali sodržavljani ponudili (tudi pri morebitni menjavi dela in gospodarskega sodelovanja!) ali pa bomo vljudno, vendar prepričano vztrajali pri potrebi, da se tudi (nam naklonjeni?) drugorodci učijo slovenščine? V tesni povezavi z matičnim narodom bi se taki premiki lahko vendar uresničili.

6

ČETRTEK
20. MARCA
1997

Ko se je cesarjevo stanje zaradi bolezni izredno poslabšalo, je bolnik takoj privolil v prejem svetega olja. Opravil je najprej življenjsko spoved in odpustil vsem, ki so delovali in rovarili proti njemu. Zatem je poudaril, da je bila njegova dolžnost, če je slovesno vztrajal na pravicah, ki so mu bile poverjene kot vladarju.

Nato se je povsem poglobil v pripravo na poslednje zakramente. Dal si je prav počasi prebrati predhodne molitve, tako da bi lahko natančno sledil vsebini svetega opravila.

Poklical je k sebi tudi najstarejšega sina Otona, dasi poprej njegovi otroci, zaradi nalezljive bolezni, niso smeli k njemu. Takrat je bil še devetletni sin Oton ob pogledu na umirajočega očeta do kraja pretresen. Ko je odšel, je cesar rekel navzočim, da bi

KAKO JE UMRL CESAR KAREL

bil otroku ta prizor raje prihranil, toda kot najstarejši sin naj vidi in spozna, kako ravna pred smrtjo katoličan in cesar. Kljub velikim bolečinam in dušičim napadom Karel ni izgubil potrpljenja. In kakor da bi hotel obžalovati mučne preizkuse le-tega, je pri polni

zavesti izrekel pomenljive besede, ki osvetljujejo smisel njegovega ravnanja: "Moj namen je, da kar najbolj popolno spoznam in sledim božji volji."

Kljub veliki izčrpanosti ni prenehal s pogosto molitvijo in je še naročil, naj mu iz časopisov poročajo o najbolj pomembnih dogodkih v svetu. Ugovore na to, da je preveč oslabel, je zavrnil s pripombo, da je njegova dolžnost in ne zabava, če mora biti na tekočem o svetovnem dogajanju.

Dne 31. marca 1922 je bolnik doživel krizo. V soboto, 1. aprila, potem ko je zjutraj kot ponavadi prejel svete zakramente, pa je nastopil smrtni boj. Madžarski duhovnik, ki se je tedaj mudil v hiši, je prihitel z Najsvetejšim in z njim blagoslovil umirajočega. Ta je tedaj z vso iskrenostjo še vedno molil za svoje ozdravljenje. Toda potem je v dano sklonil glavo in obudil popolno kesanje. Prišli so k njemu soproga Cita in otroci, katerih vsakega je poklical po imenu. V mislih na Boga je potem rekel: "Pusti jih raje umreti kot pa zagrešiti smrtni greh."

Dušični napadi so ga hudo mučili. Skozi okno, ki je bilo na stečaj odprto, pa je vdiral samo megla. Nikjer sonca, četudi so ga bili zdravniki tako priporočali za ozdravitev.

Karel je počival, naslonjen na rame žene Cite, in vztraj-

no molil. Ob spoznanju bližajoče se smrti je še enkrat zahrepenel po prejemu zakramentov, ki so mu jih potem podelili.

V poslednjem trenutku življenja je dal še enkrat poklicati najstarejšega sina Otona, ki naj bi bil navzoč pri njegovi smrti. Vendar potem, poglobljen v molitev pred Najsvetejšim, otroka, ki je klečal ob njem, ni več opazil. Proti poldnevu je izdihnil v molitvi.

Takoj potem je skozi okno zmagovito posijalo sonce in pregnalo vso vlago in meglo. Njegovi bleščeči žarki so obsijali blede obličje umrlega cesarja, ki je bil trnjevo krono svojega zemeljskega cesarstva zamenjal s krono večnosti. Od tega dogodka je preteklo 75 let.

JŠ

VENO PILON PRI NAS

Kulturni center Lojze Bratuž namerava predstaviti v sodelovanju s Pilonovo galerijo in z Goriškimi muzeji širši javnosti Pilonovo umetnost. V Sloveniji so se na stoletnico umetnikovega rojstva spomnili z razstavami v Ajdovščini, Ljubljani in Mariboru. Da bi spoznali tudi umetnine, ki so v zamejstvu, se vodstvo Kulturnega centra obrača na vse lastnike kakega Pilonovega dela s prošnjo, da bi pripomogli k bogatejši razstavi in omogočili novejši pregled umetnikove zapuščine pri nas.

Za informacije Vas prosimo, da pokličete Kulturni center Lojze Bratuž (tel. 0481/531445).

OBVESTILO

V MESTNEM MUZEJU v Ogledju je odprta zelo zanimiva razstava o *Poponu in zlati dobi oglejskega patriarhata*. O njej bomo izčrpno poročali prihodnjic.

ŠTIPENDIJE SKLADA DORČE SARDOČ

UPRAVNI ODBOR SKLADA DORČE SARDOČ, ki je bil ustanovljen na osnovi naročila gospe Anna Ursini-Sardoč in ima namen pomagati potrebnim in zaslužnim mladim študentom, pripadnikom slovenske narodnostne skupnosti v Italiji, razpisuje natečaj za dodelitev sledečih štipendij:

a) dve štipendiji v znesku milijon lir za učence Zavoda za slovensko izobraževanje v Špetru Slovenov. Prošnji morata biti priložena družinski list in zadnja davčna prijava vseh družinskih članov.

b) ena štipendija v znesku pet milijonov lir za univezitetnega študenta. Prošnji morajo biti priloženi sledeči dokumenti: fotokopija univezitetne knjižice z izidi opravljenih izpitov, družinski list in davčna prijava družinskih članov.

c) ena štipendija v znesku pet milijonov lir za podiplomski študij ali specializacijo. Prošnji morajo biti priloženi sledeči dokumenti: potrdilo o opravljenem univezitetnem študiju s končno oceno, družinski list in davčna prijava družinskih članov.

V prošnji morajo biti navedeni podatki o eventualnih drugih štipendijah.

Za zainteresirani naj dostavijo prošnje do 15. aprila 1997 v zaprti ovojnici na sledeči naslov: "SKLAD - FONDAZIONE DORČE SARDOČ" c/o Studio Legale Sanzin - Odvetniška pisarna Sanzin, ul. Diaz 11 Gorica - Gorizia. Štipendije bodo dodeljene do 15. maja 1997.

Pri dodelitvi štipendij bo upravni odbor upošteval predvsem študijske uspehe in potrebe prosilcev na osnovi 5. člena statuta sklada. Za vse potrebne informacije so na razpolago člani upravnega odbora Boris Peric (tel. 0481 - 32545), Zdravko Custring (tel. 0481 - 387310) in Vera Tuta Ban (040 - 299632).

NOVI ČASI, NOVI POGLEDI

MISLI O GLASBI

MILOŠ PAHOR

Poletni tečaj (punčka je Irena Pahor), Belluno, l. 1981

Ameriški klarinetist Richard Stoltzman je pred časom nastopal za tržaško koncertno društvo in dosegel tak uspeh, da so ga za letošnjo sezono znova povabili. Žal je zaenkrat njegov koncert zaradi megle odpadel. Na svojem prvem koncertu nas je presenetil z veliko izpovednostjo; če povemo, da mojstrsko obvlada svoj instrument, je premalo: ob izrazni moči glasbenih misli popolnoma pozabimo na tehnične probleme igranja na klarinet. To pa, kar me je na njegovem prvem tržaškem koncertu najbolj presenetilo, je bila njegova brezhibna intonacija. Klarinet ima med vsemi pihalni največje dinamične možnosti, ima ekspresiven ton, zelo primeren za romantično glasbo; njegova šibka stran pa je intonacija. Vendar tega ne smemo razumeti v smislu, da bi klarinet bil manjvreden. Prav tako bi lahko trdili, da je njegova "razglašenosť" njegova največja odlika. Čista intonacija je cilj vsakemu prizadevnemu glasbeniku, vendar popolnoma čiste intonacije v glasbi ni: če bi bila možna, bi taka glasba bila brezizrazna. V baroku so klaviristke uglaševali tako, da so bili intervali v nekaterih tonalitetah čistejši, v drugih pa manj. Bach ni pisal svojega *Dobro uglašena klavirja* zato, da bi dokazal, da so vse tonalitete uporabne, pač pa zato, da bi v vsaki tonaliteti pokazal drugačen glasbeni izraz. Romantiki so močneje poudarjali svoja čustva: Chopinu so bile bolj priljubljene tonalitete s črnimi tipkami: intervali so bili v teh tonalitetah manj "uglašeni" - bili so bolj dražljivi. Naš skladatelj Ubald Vrabec mi je svojčas priznal, da ga je rahlo razglašen klavir bolj stimuliral pri komponiranju. A da se povrnemo h klarinetu: Mozartu je (takrat) nov instrument tako ugajal, da ga je prav rad uporabljal; v nekaterih simfonijah mu je namenil parte, ki so bili prvotno napisani za oboo. Mozartovemu živahnemu značaju je klarinet prijal verjetno prav zaradi te "dražljive" intonacije.

V pričakovanju drugega tržaškega koncerta klarinetista Richarda Stoltzmana sem si v zastareli strokovni reviji ponovno prebral njegov intervju ob seminarju, ki ga je imel v Rimu. Na vprašanje, če prvič uči v Italiji, je dal presenetljiv odgovor: sploh uči (skoraj) prvič! Učenje ga utruja; ne toliko fizično kot dušev-

no; po celodnevem učenju se počuti "izpraznjenega"! In potem se v intervjuju razgovori o glasbi; nam pa je mogoče najbolj zanimiv odgovor o bistvu glasbe: bistvo glasbe je komuniciranje.

Kaj nam lahko komunicira glasba? Kakšno sporočilnost ima v sebi? Pravijo, da z glasbo povemo to, česar ne moremo povedati z besedo. Največkrat uporabljamo glasbo kot poživilo. Glasba ob jutranji kavi nam pomaga, da se bolj energično zaletimo v nov delovni dan; v veleblagovnici nas psihološko pripravira za nakupovanje; vzpodbuja nas k plesu ali korakanju. Vendar tu ne gre za pravo sporočilnost, glasba deluje v teh primerih kot nekakšna duševna masaža. Največkrat je to lahka ali komercialna glasba brez kakršnekoli sporočilnosti.

Prav glasba nam vedno kaj pove. V filmu *Vsa jutra sveta* violist Saint Colombe izraža z glasbo svoja še vedno goreča čustva do umrle žene; tega ne bi mogel povedati z besedami. A tudi živim si večkrat ne upamo priznati svojih čustev; glasbena izpoved je v takih primerih kot skrivno pisanje dnevnika. Poleg posvetnih čustev z glasbo izražamo tudi svojo religioznost. A tu prevečkrat pozabimo, da je glasbena govorica neodvisna od človeške govornice. Nabožno besedilo še ničesar ne pomeni, če je glasbeni izraz popolnoma drugačen: če ne bi slišal besedila, bi mislil, da glasba prihaja iz zabavišča! Verjetno predvajajo tako glasbo v dobri veri, da tako privabijo mladino. (Tu bi kazalo spregovoriti tudi o "glasbi za mlade": bolje bi bilo govoriti o glasbi za "ljudi brez glasbenega okusa", saj so vendar vsi ti, ki študirajo resno glasbo v raznih glasbenih šolah, tudi mladi!) Mogoče ni bilo dano vsem, da bi dobili primerno glasbeno izobrazbo, mogoče ni bila dana vsem naravna glasbena senzibilnost, a vsaj od tistih, ki delujejo v cerkvenih krogih, bi pričakovali, da poznajo papeževe besede (izrečene zbranim pevcem na trgu sv. Petra 25. septembra 1983) o cerkveni glasbi: bila naj bi prava umetnost in naj ne bi vsebovala prvin, ki so lastne glasbi, ki ima drugačne namene.

Če je komuniciranje bistvo glasbe, lahko razumemo, zakaj dobro pedagoško delo (Richarda Stoltzmana) utruja. Danes sicer živimo v času komunikacije, vendar pri tem

mislimo na televizijo, na internet in podobno. Komuniciranje med ljudmi pa je bolj problematično kot kdaj. (Zunanji znak tega pojava so lahko tudi razporoke in "neporoke".) Glasba lahko v tem deluje prav terapevtsko, vendar je ne smemo vzeti le kot skupek tehničnih problemov. Doseči, da učenec "zaživi", je dosti bolj utrudljivo od učenja lestvic in vaj. Končni cilj glasbene šole pa bi moral biti ta, da ostane človeku glasba kot način komuniciranja (pa ne le sprejemanja komunikacij) skozi vse življenje.

Prav aktivno glasbeno udejstvovanje je dandanes, v dobi skoraj neomejenih tehničnih možnosti, še posebno važno. Slovenci imamo sicer bogato zborovsko dejavnost, vendar je repertoar naših zborov precej omejen in v zboru ni možnosti za individualno izpoved. Poleg tega pa še to: čim bolj je zborovodja "tehnično podkovan", toliko več je v zboru tehnike in toliko manj glasbe. V starem Trstu so rekli, da moraš govoriti s konjem nemško (uradniki), s psom italijansko (bogati meščani) in z volom slovensko (okoliški kmetje). Temu je odgovarjala glasbena kultura.

Danes se je zanimanje za glasbo v Italiji okrepilo in razširilo. Konservatorijev (državnih glasbenih šol) je v Italiji vedno več, saj se vedno bolj krepit mnenje, da je glasbena vzgoja pomemben del splošne vzgoje. K širjenju glasbene kulture pripomore tudi italijanski glasbeno-šolski sistem. Za poučevanje na konservatoriju je pogoj aktivno glasbeno udejstvovanje (beri: koncerti). To je velika vzpodbuda za mlade, saj je dandanes, v času vsesplošne krize, kriterij za nastavev na državni glasbeni šoli zelo strog. V tem pogledu smo Slovenci utrpeli dvojno krivico: ker nismo imeli državne glasbene šole, smo si morali pomagati, kot smo vedeli in znali: v stalnih finančnih težavah se nas je oprijela miselnost, da je dobro vse to, kar imamo; pri nastavljanju učnih moči na naših glasbenih šolah nismo upoštevali kriterijev, ki veljajo na italijanskih državnih šolah. In tako naši mladi glasbeniki niso imeli te dodatne vzpodbude za koncertiranje. Ta miselnost se potem prenaša: vzgojitelj, ki nima smisla za koncertiranje, ne bo mogel vzbuditi tega smisla pri učencu. Pri tem seveda ne gre le za koncertiranje v smislu poklica, pač pa za aktivno udejstvovanje v glasbi, za komuniciranje z glasbo. Ko berem o uspehih na glasbenih tekmovanjih in o uspešnih izpitihi na konservatoriju, se vedno vprašam: "In kaj potem?". Šola naj bi ne bila sama sebi namen, pač pa naj bi prispevala svoj doprinos k živi glasbeni kulturi.

Z veseljem sprejemamo novice o možnosti podržavljenja naše glasbene šole. Končno bodo naši otroci imeli pri študiju glasbe enake pravice kot njihovi italijanski vrstniki. Vendar pomen državne glasbene šole s slovenskim učnim jezikom presega to: če bomo imeli državno šolo, bomo prisiljeni gledati na glasbene zasluge pri nastavljanju glasbenih pedagogov. To bo gotovo vzpodbuda za aktivno glasbeno udejstvovanje našim mladim glasbenikom. In končno bo beseda *glasba* našemu človeku pomenila še kaj drugega, ne le zvočne kulise narodnozabavne glasbe ali sicer hvalevrednega petja v pevskem zboru.

"JE VEČ DNEVOU KU KLOBAS"

Dragocena in zanimiva knjiga o prehrabnih navadah v tržaškem zaledju

Pri tržaški založbi Devin je pred nekaj dnevi izšla dragocena etnografska knjiga z naslovom *Je več dnevou ku klobas* in podnaslovom, ki pojasnjuje njeno vsebino, *Nekdanje prehrabne navade in recepti tržaškega podeželja*. Napisala jo je Vesna Guštin Grilanc. Knjiga ni le navadna zbirka receptov, saj je avtorica za beležila v njej tudi vrsto dragocenih podatkov o življenjskih navadah in običajih naših ljudi ob praznovanjih. Avtorica je bila pozorna tudi do bivanjskih prostorov in domače pridelave živil na splošno. Po poglavjih je predstavila najprej osnovna živila, kot so kruh, mleko in oljčno olje ter vino in ostale pijače, nato pa še vsakodnevno in nedeljsko hrano, prehrano ob večjih delih, kolone, prehrabne navade ob družinskih praznovanjih ter še one ob raznih praznikih, kot so Vsi sveti ali Vahti, Božič, Velika noč in razna opasila. Vsakemu sklopu je dodala recepte, ki pogosto prihajajo v poštev.

Na koncu knjige so omenjena živila zelo lepo slikovno prikazana. Vsaka jed pa je označena s svojim domačim imenom. Narečne besede, ki jih je v spremnem besedilu in receptih veliko, pojasnjuje poseben slovarček. Na koncu so objavili še abecedno kazalo receptov, seznam informatorjev in bibliografijo. Knjigo je grafično oblikoval Rado Jagodic, bogatijo pa jo zgodovinske fotografije Maria Magajne, medtem ko je za ostale poskrbel Andrej Furlan, ki je tudi knjigo uredil.

Knjiga ima torej predvsem veliko etnografsko vrednost, saj je med nami obudila spomin na drugačne čase, ko so ljudje po naših vaseh v glavnem doma pridelali in priredili skoraj vso potrebno hrano. Obudila pa je tudi spomin na nepozabljene jedi, ki pa nam iz podzavesti priključijo v spomin že pozabljene dišave in okus naših otroških let, ko je bil npr. v hiši velik praznik, če je mama scvrila "zlate supe." Da ne govorim o tistih živilih, ki so na mizah ob Veliki noči! Ta praznik se vse bolj bliža in če želite letos svojim domačim in vsem, ki bodo prišli na obisk, ponuditi živco ali presenc, hren na razne načine in druge jedi, ki spadajo h kraškemu "žegnu", si kar priskrbite to knjigo, ker boste v njej našli vse te domače specialitete.

MT

DAVID DOKTORIČ IN ZADRUŽNA ZVEZA

Goriška Mohorjeva družba je za letošnje leto med svojimi publikacijami objavila tudi knjigo o Davidu Doktoriču. Njegovo ime je bilo znano argentinskim Slovincem, ker je svoja zadnja leta preživel med njimi in nazadnje v Urugvaju, v Montevideu, kjer je umrl 12.4.1962. Med goriškimi Slovenci pa je bil skoraj nepoznan, vsaj mlajšim generacijam. In vendar se je zapisal v našo goriško preteklost kot malokateri mož. Spomin nanj je sedaj obudila GMD.

Njegovo življenje je opisala Irene Mislej. Dodani so še prispevki Zorka Hareja *David Doktorič/glasbenik* in Zore Tavčar *David Doktorič/pešnik*. Tako je pred nami celotna podoba Davida Doktoriča in njegovega dela.

V zgodovino Goriške se je zapisal posebno v desetletju po prvi svetovni vojni, ko je bil tajnik Zadrúžne zveze (1920-28), ko je moral zapustiti Gorico in tajništvo pri Zvezi, ker mu tedanja fašistična oblast ni hotela priznati državljanstva in je zato odšel v Slovenijo. Rojen je namreč bil v Našicah v Slavoniji l. 1887, oče pa v Metliki. Zato je moral zapustiti Italijo kot toliko drugih, ki so bili rojeni izven novih mej Italije. O svojih izkušnjah pri Zadrúžni zvezi je napisal poročilo v *Duhovnem življenju* v Buenos Airesu in je v knjigi ponovno objavljeno. Priča, kako je zaživela gospodarska obnova Goriške po prvi svetovni vojni posebno po zaslugi Zadrúžne zveze, v katero je bilo včlanjenih veliko število zadrug in vaških posojilnic. Svoje delo pa je moral prekiniti, ker so ji postavili komisarja. O tem ta-

kole piše: "Nekega dne je bil poslan zastopnik notranjega ministrstva, da pregleda Zadrúžno poslovanje. Bil je to *commendatore* Carnevali, še dovolj dostojen človek. Pripovedoval je, kako je izvršil revizijo zadrug v nekem komunističnem središču. Sedel je in vohunil v naši pisarni, za mojo mizo, mesec dni. Med tem smo mi napravili proti tej odredbi svoje korake v Rimu. Ko je Carnevali končal pregled, nam je še čestital, da je proti pričakovanju našel vse v najlepšem redu."

Toda nevihta se je zbirala in tedanja fašistična oblast je hotela na vsak način uničiti slovensko gospodarstvo. Hoteli so vrniti v načelstvo Zveze vsaj dva Italijana. Toda načelstvo je odklonilo. Hoteli so Doktoriča pridobiti za sodelovanje pri novi kreditni banki, kar je odklonil. Tedaj ga je poklical prefekt skupaj s komisarjem in moral jim je oddati ključke blagajne. Potem so pri njem napravili hišno preiskavo. Komisar je nato poskrbel, da je Zveza zašla v dolgove in nazadnje v likvidacijo. Dosegli so svoj namen in uničili gospodarsko hrbtnico slovenskih Primorcev. Potem je l. 1929 prišla svetovna gospodarska kriza in mnogi so šli s trebuhom za kruhom, največ v Argentino. Za njimi je končno priromal tudi David Doktorič leta 1936.

Ko smo v bližnji preteklosti doživeli komisarsko upravo pri dveh slovenskih kreditnih bankah, je poučno videti, kako je komisarska uprava uničila slovensko zadrúžništvo v Julijski krajini ob koncu desetletja 1920/1930.

KH

HUDA FINANČNA STISKA

SEJA UPRAVNEGA ODBORA GM

V ponedeljek, 10. marca, se je sestel upravni odbor Glasbene matice. Po daljšem poročilu predsednika Draga Štoke o dosedanjem delovanju odbora so prisotni sprejeli odstop Janka Bana s tajniškega mesta, ker je bil imenovan za načelnika za kulturno-glasbene stike in za koordinacijo glasbenih skupin, ki delujejo pod okriljem Glasbene matice. Na tajniško mesto je bil soglasno izvoljen Primož Možina.

Pri razpravi o proračunu za leto 1997 (predviden je primanjkljaj 250 milijonov lir) je odbor ugotovil, da postaja finančno stanje GM že kar nevdržno. Glede tega naj se samo omeni, da GM profesorjev ne more odpuščati, ker bi se s tem delovanje okrnilo; da so zaradi kroničnega pomanjkanja denarja sredstva, ki prihajajo iz raznih virov, v 95% uporabljena za plače in socialne dajatve, zato ni možna nobena druga dejavnost; da je v zadnjih le-

tih zaradi upokojitve ali drugih razlogov šolo zapustilo pet profesorjev, ki jih niso nadomestili, ampak so učence prevzeli ostali redni profesorji in honorarici.

Zaradi vsega tega so člani odbora ugotovili, da bi bilo samomorilsko, če bi v tem trenutku še krčili število učnih moči, saj si ni mogoče predstavljati, da bi zmanjšali število učencev. Zato je odbor sklenil, da bo na naslednjem sestanku s paritetnim predstavništvom krovnih organizacij jasno razložil svoje stališče, ki naj bi od Slovenije zahtevalo, da z enkratno finančno pomočjo dokončno sanira nevdržni položaj. Upravni odbor je nadalje sklenil, da se na prihodnji seji poglubi debata o sanacijskih možnostih. Na dnevni red naslednje seje so prenesli tudi predlog o razširitvi umetniškega sveta, da bo tako bogatejši in bo uspešneje popestril delovanje GM.

Predsednik republike je prejšnji teden podpisal odlok, s katerim razpušča tržaški občinski svet. S tem je bilo tudi uradno potrjeno, da bodo v Trstu predčasne občinske volitve 27. aprila...

Stranke imajo čas do 29. marca za predložitev list. Do tistega datuma morajo tudi zbrati določeno število podpisov v njihovo podporo. Trenutno še vedno potekajo pogajanja za sestavo koalicij in list, za katere pa se do sedaj v glavnem še ne ve, katere in kakšne bodo.

Bivši župan Riccardo Illy ponovno kandidira za to mesto. Podpira ga občinska lista *Skupaj za Illyja*, medtem ko stranke in gibanja leve sredine, ki so sestavljale dosedanja upravna večina, niso še dokončno odločile, kako nastopiti na volitvah: vsekakor je verjetno, da se bodo predstavile z enotnim simbolom

Oljke, ki bo na glasovnici skupaj s simbolom liste *Skupaj za Illyja*. V tej koaliciji je tudi Slovenska skupnost, ki v svojem komuniqueju med drugim piše, da bi bilo nujno v novem tržaškem občinskem svetu "ohraniti ali raje ojačiti prisotnost slovenskih zastopnikov, ki je bila do danes kvalitetna in je prispevala k ovrednotenju slovenske stvarnosti v občini in k sožitju med tu živečima narodoma. Razpoloženje do Slovencev v tržaški občini se je v teh letih občutno popravilo, če ga primerjamo s preteklostjo." SSK meni, da je "izredno važno, da prevladajo trezna stališča za dobrobit celotnega mesta in velika soli-

Simbol občinske liste "Skupaj za Illyja"

darnost, zlasti med slovenskimi komponentami in volivci."

Kazalo je, da bo Illyjev nasprotnik v desnosredinskem taboru predsednik tržaške Trgovinske zbornice Adalberto Donaggio. Le-ta sicer ni novinec v politiki, saj je pred časom že kandidiral na listi bivše Krščanske demokracije. Že nekaj let je predsednik Trgovinske zbornice in predsednik združenja trgovcev. V tej funkciji se je zlasti v zadnjih časih precej

oglašal v zvezi s politiko občinske uprave do trgovcev, zlasti kar se tiče urnikov in ureditve prometa. Donaggio je bolj izraz desnega krila bivših demokristjanov in Liste za Trst kot pa Nacionalnega zavezništva, čeprav so razlike med temi strankami v Trstu marsikdaj zelo meglene in nejasne. Vsekakor, če komponente Oljke niso še našle povsem skupnega jezika, to velja tudi za komponente Pola svoboščin. Ravno v torek, 18. marca, smo lahko v tržaškem *Piccolu* brali, da se NZ ne strinja z Donaggiovo kandidaturom.

Ostale politične stranke bodo nastopile same s svojimi simboli. Tako je Severna liga že najavila, da bo njena županska kandidatka ponovno Federica Seganti, županski kandidat Stranke komunistične prenovne pa bo njen dosedanji občinski svetovalec in pokrajinski tajnik Jacopo Venier.

TISKOVNO POROČILO

STALIŠČE MsSSK O KRAŠKEM PARKU

Mladinska sekcija Slovenske skupnosti za Tržaško je sestavila tiskovno poročilo v zvezi z načrtovanjem Kraškega parka. V poročilu člani MsSSK vabijo Kraško gorsko skupnost, naj pri načrtovanju upošteva naslednja priporočila:

1) park naj omili naseliteni pritisk iz mesta. Zato naj se v območje parka vključijo vse kraške vasi, da se tako vsaj delno prepreči širjenje le-teh v rezidenčnem smislu;

2) omogoči naj se avtohtonemu kraškemu prebivalstvu razvoj tradicionalnih kraških panog;

3) jasno naj bo, da zaščita in nadzor, ki prihajata iz birokratskih vrst oz. le na papirju, ne služita ničemur. Teritorij lahko čuvajo in varujejo le njegovi lastniki, za-

to naj so le-ti v čimvečji meri soudeleženi pri upravljanju parka."

Ob tem MsSSK spominja, da je večji del teritorija v privatni lasti (posamezniki in skupinska lastnina - jus, komunele), medtem ko je le manjši del javna lastnina.

V tiskovnem poročilu je poleg tega napisano tudi, da se člani MsSSK pridružujejo vabilu po čim številnejšem včlanjevanju v zadrugo, ki naj bi prevzela v upravo Primorski dnevnik in ga postavila na nove finančne in pluralistične temelje.

Na koncu poročila je še obvestilo, da bo v četrtek, 10. aprila, ob 20. uri na sedežu SSK v Trstu predavanje prof. Sama Pahorja o priznanih pravicah slovenske manjšine.

nagovor (sicer bo p. Kurbus imel na oljčno nedeljo tudi postni govor v cerkvi sv. Jakoba). Spokornega bogoslužja se je udeležilo lepo število tržaških Slovencev, ki jim je bila dana tudi priloznost za velikonočno spoved in obhajilo. Pel je cerkveni zbor od Novega sv. Antona pod vodstvom Edija Raceta.

SPOKORNO BOGOSLUŽJE PRI NOVEM SV. ANTONU

V cerkvi Novega sv. Antona v Trstu je bilo v nedeljo, 16. marca, tradicionalno spokorno bogoslužje slovenskih vernikov v postnem času. Obred je vodil p. Janez Kurbus, ki je imel tudi postni

PRI ZALOŽBI MLADIKA

NOVI KNJIGI TRŽAŠKIH SLOVENSkih AVTORJEV

BREDA SUSIC

Tržaška založba Mladika je v zadnjih dneh poskrbela za pravi knjižni dogodek leta. V teku enega tedna je namreč poskrbela za kar tri knjižne novosti. O prvih dveh je bil govor na ponedeljkovem večeru v Društvu slovenskih izobražencev, kjer sta bili prvič predstavljeni knjigi domačih avtorjev Marka Sosiča in Ivana Tavčarja.

Krati roman *Balerina*, *Balerina* Marka Sosiča je predstavil časnikar in pisatelj Saša Martelanc. Zgodba je prikazana na res neobičajen način, saj jo pripoveduje glavna junakinja, mlado, psihično prizadeto dekle. Pripovedovanje je linearno in dosledno in sledi neki svoji logiki, vendar so vsi dogodki opisani z neobičajnega zornega kota, ki je, v primerjavi z zornim

Predstavitve v DSI se je udeležilo veliko število ljudi (Foto Kroma)

kotom t.i. "normalnih" ljudi, premaknjen za nekaj stopinj. Avtor se odlikuje po zelo občutljivem pripovedovanju: junakinja je prikazana živo, tako da ima bralec občutek, da je tudi sam kdaj Balerino že spoznal. Hkrati pa je avtor sam od dogajanja odmaknjen, v zgodbo ne posega, čeprav bralec lahko sluti avtorjevo navezanost na tragično junakinjo, ki se mu smili in jo ima človeško rad.

Tudi jezik predstavlja svojevrstno stilistično posebnost. Balerinin jezik (zgodba je napisana v prvi osebi) oblikujejo kratki povedni stavki - odvisnikov skorajda ni. Avtor uporablja tudi narečne besede in stavke, kar pripomore k živemu prikazu kraja, kjer živi Balerina. Delo je prežeto z našo slovensko identiteto, čeprav je tema univerzalna.

Knjigo je grafično oblikoval Boris Mermolja, na naslovni strani pa je ponatisnjena slika *Sivo okno* bosanskega slikarja Safeta Zeca.

Publicistka Ivanka Hergold je na ponedeljkovem večeru predstavila slovenski knjižni prvenec tržaškega pesnika Ivana Tavčarja. Tavčarjeva zbirka nosi naslov *Ta mala zemlja večnost*, resnici na ljubo pa to ni avtorjeva prva zbirka poezij. Ivan Tavčar je namreč pisal in objavljal že v italijanščini. V Milanu je tako izšla zbirka *Lo spessore del tempo*, v Salernu pa *Qualcuno verrà*. V slovenskem jeziku so njegove poezije izšle v ljubljanski reviji 2000 in v *Primorskih srečanjih*.

Zbirka *Ta mala zemlja večnost* vsebuje pretežno pesmi s kontemplativno in religiozno tematiko. Avtor razmišlja o človeku, o njegovi slepoti ter njegovem iskanju odrešitve. Pesmi pripovedujejo o svetu, ki obdaja današnjega človeka in ga zasipa z odgovori na vprašanja, ki pa niso bila nikoli zastavljena. Pesnik pa skuša ta vprašanja - ki niso lažna, pač pa avtentična, tak, ki resnično vznemirjajo vsakega človeka - oblikovati in jih postavljati Bogu. Knjigo je lepo opremil in grafično oblikoval Stefan Pahor.

Po predstavitvi knjig se je razvil kratek pogovor med avtorjema in publiko. Večer pa je sklenil urednik založbe Mladika Marij Maver, ki je napovedal še predstavitev knjige o zgodovini Ricmanj, ki je izšla ravno v teh dneh.

GOD DOMAČEGA ZAVETNIKA

PRAZNOVANJE V RICMANJIH

Ricmanje so ta teden praznovali god svojega zavetnika sv. Jožefa. Na sam dan sv. Jožefa, v sredo, 19. marca, so se v župnijski cerkvi zvrstile maše in drugi verski obredi, v Baragovem domu pa so odprli fotografsko razsta-

vo Maria Magajne in predstavili novo zgodovinsko knjigo o Ricmanjih.

Drugače je v tej vasi potekal tudi tradicionalni Ricmanjski teden, ki ga prireja domače društvo Slavec. V soboto, 15. t.m., so v Babni

hiši odprli razstavo Jožeta Cesarja; v nedeljo, 16. marca, pa je bil dopoldne običajni promenadni koncert, ki sta ga izvedla krajevna godba na pihala in šolski pihalni orkester pod vodstvom Marina Marsiča. V sredo, 19. t.m., pa je bil na sporedu domači večer z nastopom mešanega zbora *Slavec-Slovenec* pod vodstvom Danjela Grbca in dramske skupine SKD *Slavec* z veseloigro *Ana b' lana pupa*.

PESEM MLADIH 1997

POMEMBNA VLOGA PETJA V ČLOVEKOVEM ŽIVLJENJU

IVAN ŽERJAL

V nedeljo, 16. marca, je bila v Kulturnem domu v Trstu 27. revija otroških in mladinskih zborov *Pesem mladih 1997*, ki jo je priredila Zveza cerkvenih pevskih zborov.

Velika dvorana Kulturnega doma je bila ob tej priložnosti nabito polna, saj so bili poleg številnih otrok tudi njihovi starši in sorodniki. Priče smo bili velikemu vrvežu, ki je prispeval, da je bilo vzdušje v dvorani sicer slovesno, hkrati pa tudi sproščeno in igrivo.

Na reviji *Pesem mladih 1997* je nastopilo 13 zborov: otroški in mladinski zbor *Vesela pomlad* z Opčin (dirigenta Zdenka Križmančič in Franc Pohajač), OPZ *Kresnice* od Sv. Ivana (s. Karmen Koren), OPZ osnovne šole *Fran Venturini* iz Boljunca (Silvana Dobrilla), skupina učencev osnovne šole *Mara Samsa* od Domja (David Žerjal), OPZ osnovne šole *Josip Ribičič* od Sv. Jakoba (Lučka Križmančič), OPZ *Fran Venturini* od Domja (Suzana Žerjal), OPZ iz Štmavra (Nadja Kovic), OPZ osnovne šole *Fran Milčinski* s Katinare (Emanuela Koren), OPZ *A.M. Slomšek* iz Bazovice (David Žerjal), OPZ *Ladjica* iz Devina (Olga Tavčar), OPZ *Zvonček* z Repentabra (Tone Be-

Na koncu so združeni otroški in mladinski zbori zapeli skupno pesem (Foto Kroma)

denčič) in mladinski zbor osnovne šole s Cola (Slovenija - Zvonka Starc). Združeni zbori so na koncu pod vodstvom Lučke Križmančič in ob spremljavi članov harmonikarskega orkestra *Synthesis 4* zapeli še skupno pesem *Zemlja draga, košček domovine*, ki jo je na besedilo Saše Martelanca uglasbil Klavdij Furlan. Prireditev je povezovala Sara Perini.

Udeležence sta še posebej razveselili številčnost mnogih zborov in njihova dobra pripravljenost. Tu gre omeniti zlasti zbor *Vesela pomlad* z Opčin, zbor *Kresnice* od Sv. Ivana ter zbor iz Boljunca, Domja in Sv. Jakoba, da se ustavimo samo pri nekaterih. Lepo je bilo tudi videti,

da so bile pesmi zapete pogumno, prepričano in sproščeno. To je dokaz, da se mladi učitelji in zborovodje resno zavzemajo za to, da postane petje ponovno ena glavnih sestavin življenja, ki človeka bogati ter krepi njegov razvoj in rast.

To prepričanje je izhajalo tudi iz besed slavnostnega govornika Marka Tavčarja, ki je med drugim dejal, da ga bodo pesmi, ki se jih človek nauči v svoji mladosti, spremljale v življenju tako v veseljih kot tudi v žalostnih trenutkih. Zato je potrebno in prav, da starši, društva, ustanove in šole skrbijo, da otroci pojejo, saj je to osnova dožemanja in spoznavanja

glasbe. Petje pa tako otroka kot odraslega tudi bogati, utrjuje njegovo zavest o tem, da je sestavni del nekega naroda in neke družbe in da mora v tej sredi prispevati svoj delež za končni uspeh.

Govornik je izrazil veselje, da je bilo letos na reviji *Pesem mladih* ponovno več šolskih zborov, kar potrjuje, je dejal, da imata petje in glasba spet pomembnejšo vlogo v naših osnovnih šolah in da bo tudi zato ta generacija mladih, ki danes tu nastopa, rastla v najzlahtnejši tradiciji narodovega izročila; to je za našo narodno skupnost v Italiji življenjskega pomena.

OBVESTILA

EKONOMSKI URAD tržaške škofije obvešča župnike in odgovorne za ustanove, ki so odvisne od krajevnega ordinarija, da 31. marca poteče rok za predstavitev letnega obračuna ekonomskega poslovanja. Obračun se predstavi na ustreznem obrazcu, ki je na razpolago na škofiji. Podpisati ga mora župnik ali odgovorni za ustanovo skupno s člani lastnega ekonomskega sveta. Župniki naj obenem poravnajo obveznosti za škofijski list in AMAS - Faci. Ekonomski urad sporoča nadalje, da morajo ekonomske kot tudi tehnične zadeve prek škofijskega ekonomista, da jih potem predstavi v odobritveni ordinariju.

POSTNIGOVORI 1997 v cerkvi sv. Jakoba v Trstu: 6. postna nedelja, 23. marca, ob 16. uri - pater Janez Kurbus: *Kristus - isti včeraj, danes in na veke* (Hebr 13, 8).

PATER LEOPOLD Grčar bo še trikrat govoril po Radiu Trst A, in sicer: v petek, 21. t.m., na temo *Duhovništvo je ljubezen Jezusovega srca*; v ponedeljek, 24. t.m., na temo *Ni dobro človeku samemu biti*; v petek, 28. t.m., na temo *Močna kakor smrt je ljubezen*. Postni govori so ob 18.30.

NA OLJČNO nedeljo, 23. marca, bodo članice Slovenske Vincencijeve konferenke pri mnogih cerkvah s slovensko službo božjo ponujale oljčne vejice; prostovoljni prispevki so namenjeni potrebnim osebam.

DRUŠTVO SLOVENSKEGA izobražencev v Trstu vabi v po-

nedeljek, 24. marca, ob 20.30 v Peterlinovo dvorano v Donizettijevi ulici št. 3 na predvelikonočno srečanje s tržaškim škofom Evgenom Ravignanijem, ki bo pred bližajočim se velikonočnim praznikom podal priložnostno misel. Pred srečanjem bodo odprli fotografsko razstavo Maria Magajne in njegovih posnetkov ljubljenskega tržaškega škofa Lovrenca Bellomija.

DAROVI

ZA KARTAS: C.A. 50.000 lir.
ZA CERKVENI pevski zbor pri Sv. Ivanu: v spomin na prof. Gojmira Budala družina Rudež 50.000.

ZA MARIJIN dom pri Sv. Ivanu: gospa Marija Bizjak 20.000; Rosana Vatta-Kovač 20.000.

ZA MISIJONARJE na Madagaskarju: Stana Žerjal De Luisa 40.000.

ČESTITKE

V družini **Vide in Sava Ušaja** iz Devina se je sestrica-ma Vlasti in Lei pridružil bratec Ivo. Iskreno čestitamo! Novi glas

Na ekonomski fakulteti v Trstu je uspešno dokončal študij **Edvin Bevk**. Iskreno mu čestitajo starši ter ostali sorodniki in prijatelji. Čestitkam se pridružuje Novi glas.

Na tržaški univerzi je uspešno diplomiral iz prava **Mitja Ozbič**. Čestitkam se pridružujeta uredništvo in uprava Novega glasa.

PIREDITEV V ZGONIKU

LEPA PREDSTAVITEV KASETE KRAŠKEGA KVINTETA

JELENA STEFANČIČ

V nedeljo, 16. t.m., je potekala v športno-kulturnem centru v Zgoniku vesela in vsebinsko bogata prireditev, na kateri je Kraški kvintet predstavil svojo prvo kaseto zgoščenko z naslovom *Pesem zapojmo*.

Večer je potekal v veselim vzdušju številčne in navdušene publike, ki je z zanimanjem spremljala vse točke na programu. Vezni tekst je spretno vodil Jože Galič, ki je sproščeno in prijetno predstavljal večerni spored, ki ga je podprlo več domačih sponzorjev.

Kraški kvintet - sestavljajo ga: Miran Kante (trobenta), Diego Ivančič (klarinet/sax), Janez Beličič (harmonika), Goran Kocman (kitara), Martin Andolšek (bariton/bas kitara), Braco Koren (pevec) - se je najprej predstavil s polko *Nam je prav tako* in *Pesem zapojmo*, nakar so sledile še ostale skladbe in pesmi. In prav pesem *Zlati*

čas, ki jo je zapel Braco Koren, je zadela na velik in občuten uspeh vseh prisotnih v dvorani, ki so zadnji dve kitici zapeli skupno z odličnim pevčevim kvintetom.

Na večeru sta bila prisotna tudi dva že znana kabaletista, t.j. Boris Kobal in Sergej Verč, ki sta popestrila večerni program in naletela na velik uspeh v sproščnem smehu vseh prisotnih.

Na nedeljski prireditvi res ni manjkalo glasbe in pesmi, saj je na večeru zaživel tudi zvok romantičnih citer, na katere je spretno zaigrala ga. Cita Galič. Njena uvodna skladba *Cvetje v jeseni* je občuteno prevzela občinstvo, ki ji je podarilo dolg in navdušen aplavz. Vsi člani družine Galič so tudi skupno zapeli še nekaj pesmi, v katerih sta se sin Marko in hči Katarina s svojima sveže-mladostnima glasovoma res lepo izkazala.

Po dvehurnem sporedu se je večer končal in pustil v vseh pristojnih prijetne in vse občutke.

TRŽAŠKA KNJIGARNA
UL. SV. FRANČIŠKA 20 - TS
TEL. 635954

Vas vabi z zadnjimi knjižnimi novostmi, pirhi, butaricami in velikonočnimi darili.

UTRINKI

O TE ŽIVALCE... BOŽJE STVARCE!

Morda uši? Da, tudi teh sem obral vsak dan na desetine... pri vojakah! A mislim drugo.

Ko so odpeljali naše domače v smrt, so pustili mamo samo... da bi trpela zapuščenost in obrekovanje. Samo psiček Brik je ostal. Ni mogel verjeti prazni hiši! Obredel je vse kraje in prostore, kjer so naši delali; iskal je po njivah, v gozdu, na vrtu, v trgovini, v štali, v sobah... Končno je žalostno privilil k ubogi osamelni mami - v naročje, ji lizal roke in se tresel od strahu!

V Doberdobo sem tudi imel Brika, a ta je imel dolgo, rdečkasto dlako. Vsi so ga imeli radi, povsod je bil dobrodošel. Ker sem učil v šoli, me je spremljal, ostal med otroki v šoli in otroci so o njem pisali lepe naloge... v veliko veselje učiteljice. Le v cerkev ni šel, pač pa lepo čakal na cerkvenem pragu...

Ko je od starosti poginil, ga je spremljala mačka s presunljivim mijavkanjem, saj sta skupaj jedla, se igrala in spala. - (B+B)

ZELO USPEŠNA POBUDA ODBORA STARŠEV

Novoustanovljeni odbor staršev otrok, ki obiskujejo slovenske šole goriškega didaktičnega ravnateljstva, je priredil v ponedeljek, 17. marca, v prostorih osnovne šole Oton Župančič v Gorici zelo zanimivo predavanje Angelce Žerovnik, znane publicistke z ljubljanskega pedagoškega inštituta, na temo *Dinamika odnosov šola - družina*. Kot je predstavnica staršev Nevena Bresciani uvodoma povedala, se je odbor osnoval z namenom, da omogoča in krepi sodelovanje med šolniki, starši in učenci ter skrbi za širšo ponudbo, kar zadeva tematiko vzgoje otrok. Odbor naj bi bil tudi nekak povezovalni člen med petimi osnovnimi šolami goriškega didaktičnega ravnateljstva (Gorica, Štandrež,

Pevma, Števerjan, Plešivo), ki delujejo v precej različnem okolju.

Predavateljica je na večeru podala aktualne poglede na vlogo šole in družine pri vzgoji otroka v celotno osebnost v današnji družbi, ki z nihilističnimi predlogi vdira v odprtega mladega človeka, in izpostavila misli, kaj bi bilo potrebno nuditi otroku pozitivnega.

Ker je bilo prisotno lepo število staršev in učiteljev, ki so bili s prvim srečanjem zadovoljni, vas vabimo na DRUGO SREČANJE, ki bo v PONEDELJEK, 24. MARCA, OB 20. URI v prostorih osnovne šole O. Župančič v Gorici, ul. Brolo 21.

Več o vsebini obeh predavanj v prihodnji številki.

10

ČETREK
20. MARCA
1997

DE FILIPPOVA FILUMENA MARTURANO V KULTURNEM DOMU

Dramaturška priredba in režija Maria Uršiča De Filipove življenjske zgodbe *Filumene Marturano* je šla nekam neopazno mimo goriške publike. Zelo malo gledalcev je v torek, 11. marca, sledilo izvajanju Mirande Caharija in Livia Bogatca, ki sta intenzivno podala glavni osebi Filumene in Domenica. Že nekajkrat sta nam igralca pokazala, kako se odrsko prav dobro ujemata in to sta z De Filippo-vim delom spet potrdila. Nju-na igra izrečenih in zamolčanah besed v nabrežinskem oz. kriškem narečju je precej zblížala sporočilo neapeljskega avtorja. Poleg niju je v vlogi

Alfreda stal še drug igralec iz vrst SSG Alojz Milič. Ostale like so na oder ponesli amaterji, izbrani iz raznih tržaških ljubiteljskih skupin. Uprizori-tev, ki sta jo omogočili Zadruga kraška banka in Zveza slovenskih kulturnih društev (premiera je bila v lanskem novembru), bi vsekakor zaslužila več pozornosti, saj je v njej Miranda Caharija ustvarila čudovito podobo žene in matere z vsemi trpkimi, žalostnimi, a tudi radostnimi življenjskimi trenutki. Odrska postavitev pa je bila zanimiva tudi zato, ker je združila poklicne in ljubiteljske igralce v eno samo dramsko družino.

IK

BOHINJSKA ŽELEZNICA

V zadnji fazi so priprave za prireditev velike razstave o Bohinjski železnici, ki bo v enem paviljonu na goriškem gospodarskem razstavišču od konca marca do polovice aprila. Prirejena bo sočasno kot sejem *Si. Viaggiare*. Razstavo prireja odbor, ki je bil lani ustanovljen v Gorici, da počasti 90-letnico Bohinjske proge, ki je l. 1906 povezala Jesenice s Trstom. Odbor je lani decembra izdal zajeten zbornik o tej progji, sedaj je na vrsti še dopolnilna razstava. Pobudo podpira Goriška hranilnica skupno z nekaterimi drugimi ustanovami.

Na razstavi, ki bo največja o vlakih doslej v naši deželi, si bo moč ogledati izvorne panoje proge iz začetka stoletja (poleg tistih o Bohinjski bo na ogled še nekaj panojev o Južni železnici, zlasti o njenem delu med Ljubljano in Trstom, ki letos praznuje 140-letnico, in o Tabeljski progji skozi Furlanijo). Na ogled bo tudi zgodovinski prikaz Bohinjske proge, za kar je poskrbel železniški muzej v Trstu. Poseben oddelek bo posvečen Solkanskemu mostu. Na ogled bodo tudi razglednice z začetka stoletja. Tudi železniške uprave bodo dale svoj doprinos.

Posebna pozornost bo dana modelom, za kar skrbi goriška skupina ljubiteljev železnic. Sodelujejo klubi modelarjev iz Italije, Slovenije in Avstrije. Na ogled bodo bodisi modeli prog pri nas kot tudi v Švici in Avstriji ter na Slovenskem.

MePZ PODGORA V GORIŠKI STOLNICI

Na reviji sakralne zborovske glasbe je ob prazniku goriških zavetnikov sv. Hilarija in Tacijana, ki je bila v soboto, 15. t.m., kot edini slovenski zbor nastopil MePZ Podgora pod vodstvom dr. Mirka Špacapana. Zapel je *Sanctus Benedictus iz Missa Choralis A*. Brucknerja ter po tri skladbe Lojzeta Bratuža na postno besedilo, in sicer *Prežalostna Mati*, *Križ zapuščeni* in *Strašno trpiš*. V slednji se je posebno izkazal kot solist Ivo Ambrožič, na orgle pa je spremljal Bogomir Špacapan.

RUPA - PEČ / KULTURNI VEČER

SPREHOD PO PRETEKLOSTI NAŠIH VASI

DANIJEL DEVETAK

Petje, priložnostni govor, recital in podoba vasi Rupa in Peč so oblikovali v nedeljo, 9. marca, očarljiv kulturni večer v društvenih prostorih v Rupi s pomenljivim naslovom - *Sprehod po preteklosti naših vasi*.

Že pred začetkom skrbno pripravljene prireditve je bilo vzdušje v natrpani dvoranici domače, prirčno in obenem svečano. Samozavestni vasičani - med njimi je bilo veliko otrok - so se v velikem številu udeležili večera, da bi prav v svoji vasi, na sebi najbolj osebni in pristen način, obeležili praznik slovenske - svoje, žive - kulture.

Pred steno, na kateri sta izobešeni sliki Prešerna in Gregorčiča, so najprej zapeli otroci vaškega zbora. Nato je stopil na oder znani primor-

ski umetnostni zgodovinar, doma iz Mirna, Marko Vuk (*na sliki zgoraj*), ki je v prisotnih sprožil razmislek o prihodnosti naših krajev, izhajajoč iz preteklosti; pogled nazaj nam omogoča bolj osveščen in jasen pogled naprej. Vasi Rupa in Peč sta dolgo pripadali župniji Miren, ki se letos spominja na 750-letnico prve pisne omembe. Zvesti svojim koreninam so se ljudje ob meji, ki danes ločuje te vasi, od zmeraj srečevali. Lahko rečemo, da so z obmejnimi sodelovanjem že pred leti začeli graditi Evropo v malem. Toda "novi časi nosijo nove probleme". V času, ko je pri nas osnovno vprašanje fizično preživetje manjšine, je nadvse pomembno se z zrelostjo, previdnostjo in iskanjem kakovosti lotevati projektov, ki smo jim lahko kos. "Zvestoba

kulturi pa je porok, da obstane v zboru evropskih narodov".

Po prodornih besedah Marka Vuka je bil na vrsti bogat recital mladih članov domačega društva, ki ga je zrežirala Irenka Ferlat. Brali so poezije že umrlih in še živih domačih pesnikov, kot so Stanko Vuk, Darko Durček, Vera Lestan, Franjo Rojec, Jožica Kovic, Zdravko Klanjšček, Leonard Kosič. V ozadju so se na platnu zvrstili diapozitivi Viktorja Selve, ki so razkrivali najbolj sugestivne koticke vasi od Mirna do Sovodenj. Med eno poezijo in drugo pa sta dva mlada recitatorja brala vezni tekst, ki ga je sestavil zgodovinar Marko Vuk. V petih slikah iz preteklosti teh vasi je orisal glavne mejnike krajevne zgodovine, kot so prva omemba vasi v srednjem veku, turški upadi, verski preporod (Sv. gora) in protestantsko vrenje (Trubar na rubijskem gradu) v 16. st., spopadi v 2. beneški vojni, posesti krajevnih grofov, vpliv Marije Terezije in Jožefa II., čevljarske delavnice na začetku tega stoletja, vojna, begunstvo, razmejitve in - končno - danes upanje v Evropo, v kateri naj bi bili Slovenci spet združeni pod isto streho.

Večer je kronala pesem mešanega zbora Rupa-Peč, ki je že več kot 60 let glavni nosilec krajevnega kulturnega življenja in steber tamkajšnjega verskega udejstvovanja. Ta zbor, poln mladih moči, je danes jamstvo, da bosta ti dve naši vasi črpali moč iz preteklosti, da bosta samozavestno stopali v prihodnost.

VESELO PRAZNOVANJE ŽENSK NA VRHU

Ko so vstopile, je vsaka izmed njih dobila rdeč nagelj in mimozo. Praznovanje se je začelo. Sedle so za dolgo mizo in dvorana kulturnega doma Danica se je napolnila s klepetanjem petdesetih žena. Klepetanje se je pomešalo z glasbo in vabljivim vonjem po hrani. Med eno in drugo jedjo so polke in valčki prijetno vabili na ples, pred kavo pa so se udeleženke zabavale z loterijo in igro "karaoke".

Tako je bilo veselo vzdušje v soboto, 8. marca, v kulturnem domu na Vrhu sv. Mihaela. Dekleta kulturnega društva Danica so za sovaščanke pa tudi za druge ženske pripravila prav prijeten večer. Na praznovanje dneva žena so se na Vrhu spomnili tudi fantje KD Danica in pobratenežnega društva Oton Župančič, ki so ženskam simbolično poklonili šopa rož. Tudi fantje so dekleta pogostila s kozarčkom vina in prigrizkom. Slavnost se je končala v jutranjih urah z ogromno torto, ki je bila za udeleženke večera pravo presenečenje. - VD

DIJAKI PEDAGOŠKEGA LICEJA NA OBISKU PRI NG

Pred nekaj tedni so nas na uredništvu obiskale gojenke pedagoškega liceja Simon Gregorčič v Gorici. Prof. Marija Češčut in prof. Hijacint Jusša sta namreč svoje študente peljala po Gorici, kjer sta jim razkazala glavne zgodovinske značilnosti, med katerimi sta posebno pozornost posvetila prav slovenskim organizacijam in stavbam, v katerih se le-te nahajajo. Na našem uredništvu je dijakinjam slovenskega pedagoškega liceja spregovoril odgovorni urednik Novega glasa dr. Drago Legiša, ki je poudaril predvsem nenadomestljivost našega lista, mladim obiskovalkam pa je tudi dejal, da je za

obstoj slovenskega naroda v Italiji izredne važnosti prav slovenska tiskana beseda. Diakinjam smo kasneje v uredništvu tudi pokazali, kako naš časnik nastaja. Zaradi obilice gradiva fotografije nismo objavili takoj; to počenjamo sedaj tudi zato, da se mladim obiskovalkam in njihovim mentorjema toplo zahvalimo za obisk. Naš časnik ostaja seveda odprt tudi v prihodnje za podobne obiske, ki so obojestransko koristni. Za nas v uredništvu zato, ker tako spoznamo naše mlade bralce in morebitne nove sodelavce, za mlade pa zato, da nas bolje spoznajo.

ČLANI KD SKALA IZ GABRIJ GREDO NA SARDINIO

REMO DEVETAK

Na društvenem sedežu KD Skala v Gabrjah je bil v petek, 14. t.m., kulturni večer, na katerem je Ivo Vidmar iz Nove Gorice prikazal diapozitive o Sardiniji. Namen večera je bil predstaviti kraje, ki jih bodo člani društva in istoimenski društveni pevski zbor obiskali letos med 16. in 20. majem. Pri društvu Skala so hoteli organizirati izlet na Sardinijo že pred štirimi leti, a je le-ta takrat odpadel zaradi organizacijskih težav.

Pri društvu Skala so se za izlet na Sardinijo odločili predvsem zato, da bi se poklonili slovenskim fantom, ki so kot člani posebnih bataljonov umrli med drugo svetovno vojno na Sardiniji in počivajo na tamkajšnjih vojaških pokopališčih. Sedem umrlih fantov je tudi iz današnje sovodenjske občine. Tako bodo sovodenjski izletniki v Sardiniji šli tudi na vojaška pokopališča v Cagliari, Nuoro, Sassari in Milis. S položajev slovenskega vena in s slovensko pesmijo se bodo poklonili trpljenju vseh slovenskih žrtev z željo, da bi se kaj podobnega nikdar več ne dogodilo.

Odborniki društva so program obiska Sardinije pripravili z rojakom g. župnikom Luigiem Grillom (Griljem). Prav on je tudi poskrbel za avtobus in turističnega vodiča. Na Sardiniji g. župnik Grillo deluje že nad 35 let in je stric bivšega sovodenjskega župana Vida Primožiča. Sedaj deluje v semenišču v Sassariju, kjer bo imel moški zbor Skala svoj slavnostni nastop, tu pa bodo tudi izletniki dvakrat prenočili. Za potrebna dovoljenja za polaganje vencev so odborniki društva Skala prosili borčevske organizacije na Goriškem, ki so posredovale pri sorodnih organizacijah na Sardiniji. Goriški Klub Sardincev-Club dei Sardi je tudi priskočil na pomoč pri organizaciji potovanja. Predstavniki tega kluba si tudi prizadeva, da bi na Sardiniji prišlo do skupnega nastopa sardinskega in slovenskega zbora. Sardinci pa si tudi želijo, da bi prišlo med slovenskimi in sardinskimi organizacijami do kulturnih izmenjav.

DRAMSKI ODSEK PD ŠTANDREŽ / PREMIERA

NE KUPUJTE SREČE NA OBROKE!

IVA KORŠIČ

Marsikateri prijatelj očarljive Talije se je bal, da bo letos prikrajšan za običajni gledališki užitek, ki ga vsako leto v pustnem času prijazno ponudi dramski odsek PD Štandrež. K sreči pa je bila njegova bojazen popolnoma neutemeljena, saj so bili štandreski igralci primorani prenesti na pomlad svojo vsakoletno stvaritev. V jesenskem času so bili preveč zaposleni v sooblikovanju izredno uspele opere *Pri belem konjičku*. Zaradi tega enkratnega dogodka so zakasnili z vajami, tako so se premiersko predstavili domačim gledalcem in gostom v župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu šele v soboto in nedeljo, 15. in 16. marca.

šni," tako pravilno zaokroži celotno humoristično sliko igre režiser Emil Aberšek v zares prikupnem gledališkem listu, ki se s svojo ironično-izvalno platnico, z bogatim izborom fotografij, priložnostnimi podatki lahko častno postavlja ob podobne liste, ki jih izdajajo poklicna gledališča.

Težko bi si predstavljali štandreske dramske izvedbe brez Aberškovega režijskega posega. Igralce namreč vestno vodi že devetnajst let. V zadnjih sezonah mu pri tem dragoceno stoji ob strani igralec PDG iz Nove Gorice Janez Starina. V letošnji premieri se je vsem nastopajočim poznalo njegovo prizadevanje za le-

po izoblikovano izgovarjavo. Ker se dogajanje suče samo okrog šestih oseb, so nekateri člani nujno izpadli, a videli jih bomo vseeno, saj ponovitve *Žalujoči* ostali se niso še končale.

Pohvalo si zaslužijo vsi nastopajoči: od nakupovanja na kredit obsedeno Gabrijelo Golob je sproščeno, povsem naravno, a hkrati v vseh odtenkih natančno izrisala Majda Paulin, ki jo je dolgoletna igralska avantura pripeljala do tega, da se živeto preobrazi v lik, ki ga predstavlja, in se najprej v njem sama zabava, nato pa to svoje občutje neprijetno podaja gledalcem. Mnogo bolj zrel in doživet

gledališki nastop smo opazili pri mladih igralcih Aniti Lutman (Katarini) in Marku Tabaju (Jeromu). Oba sta bila že dobro vključena v skupino, a tokrat sta vlogama dodala še nekaj več duše. Danjela Puia se je spremenila v dostojanstveno, elegantno mater Dolores in bila primerno posrečena sogovornica Gabrijele - Majde Paulin. Marko Brajnik je igrivo in razgibano izoblikoval uslužnega Ramsa, ki s svojo šarmantnostjo z lahkoto osvoji Gabrijeline podpise menic. Nekoliko naglušnega, takojšnje simpatije vzbujajočega soseda Valeria je prisrčno prikazal Marjan Breščak.

Skrita za kulisjem je kot običajno pazljivo sledila dogajanju šepetalka Marinka Leban. Božidar Tabaj, ki nas je že neštokrat zabaval na odru, je stal tokrat v ozadju in kot vodja predstave pazil, da je vse teklo kot po maslu in da so vsi nešteti rekviziti našli svoj prostor na prizorišču. Lucijan Kerpan in Igor Paulin sta pripomogla k uresničitvi sceneke zamisli.

Igra je s svojo posrečeno poskočno (skoro vodvilsko) glasbo stekla tako rekoč v eni sapi med iskrenim smehom in seveda toplim končnim aplavzom, ki je vsaj delno poplačal izvajalce za ves trud, ki so ga vložili v to novo bleščečo uprizoritev.

TISOČ SLOVENCEV - TISOČ DAROV

ZA KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
Z združenimi močmi lahko veliko naredimo!

V spomin na Nežico Spacapan ob obletnici smrti svojci 200.000 lir.

Svoj prispevek lahko nakažete na uredništvu Novega glasa ali na tekoči račun št. 31276 na Kmečki banki.

SKD HRAS - DOBERDOB

vabi na celovečerni

KONCERT

NASTOPA Višarski kvintet iz Ukev

V župnijski cerkvi v Doberdobu, v četrtek, 20. marca, ob 21. uri.

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

vabi na

PREDSTAVITEV PESNIŠKE ZBIRKE JURIIJA PALJKA

NEDOREČENEMU

Knjigo bo predstavil klasični filolog Otmar Črnlogar

V galeriji Katoliške knjigarnice - Travnik 25, v petek, 21. marca, ob 18. uri.

GLASBENA MATICA - GORICA

v sodelovanju s Kulturnim domom - Gorica

DVA KLAVIRJA

BEATRICE ZONTA - VESNA ZUPPIN

SPORED: Brahms, Ravel, Milhaud

Petek, 21. marca 1997, ob 20.30 v Kulturnem domu v Gorici, ul. I. Brass 20.

PRODAJA VSTOPNIC ENO URO PRED PRIČETKOM KONCERTA

VIŠARSKI KVINTET V DOBERDOBU

SCGV E. KOMEL / KONCERT

SLOVENSKI KOMORNI ZBOR

Prihodno soboto, 22. t.m., bo ob 20.30 Kulturni center L. Bratuž gostoval priznana skupino iz Slovenije: v veliki dvorani bo nastopil Slovenski komorni zbor pod vodstvom dr. Mirka Cudermana (na sliki desno).

Pod njegovo taktirko se bodo predstavili solisti (sopranistka Pija Brodnik, tenorist Marijan Trček, baritonist Zoran Potočan, klarinetist Slavko Goričar, kontrabasist Nataša Valent) ter seveda Slovenski komorni zbor in orkester. Koncert sodi v abonmajsko sezono SCGV E. Komel, ki je letos že povabil v Gorico ljubljansko Opero s Foersterjevim *Gorenjskim slavčkom*. Slovenski komorni zbor je sicer veliko mlajša skupina, saj je nastala l. 1991. Nastopala je bodisi v vokalni bodisi v vokalno-instrumentalni zasedbi na številnih koncertih; redno sodeluje z najvažnejšimi slovenskimi glasbenimi ustanovami, med katerimi izstopata Slovenska filharmonija in Simfoniki RTV Slovenije. Slovenski komorni zbor je veliko gostoval po Sloveniji in tudi v tujini (Oglej, Čedad, Innsbruck, Budimpešta, Milan, Zagreb, Krems, Nürnberg, Varaždin itd.).

Na koncertu v soboto bodo na sporedu skladbe Felixa Mendelssohna Bartholdyja (1809-1847) in Franza Schuberta (1797-1828); letos proslavljamo namreč 200-letnico Schubertovega rojstva in 150-letnico Mendelssohnove smrti. Na sobotnem sporedu bodo v glavnem njune sakralne skladbe, saj nam bodo izvajalci podali 4 Mendelssohnova Nabožna dela in Schubertovo Mašo v G duru D 167 na latinskem liturgičnem besedilu. Program večera bosta dopolnila še dva Pastirska Liederja.

L. ANTONI

BRATUŽEVA PROSLAVA NA PLEŠIVEM

V nedeljo, 2. marca, so se Lojzetu Bratužu poklonili tudi Slovenci v Krmini, in sicer pri nedeljski sveti maši v cerkvi na Subidi. Msgr. Oskar Simčič je daroval sveto daritev in prisotne med pridigo spomnil na osebnost mučenika Bratuža ter na njegov pomen danes, 60 let po njegovi smrti. MePZ Podgora je pod vodstvom dr. Mirka Spacapana med mašo pel Bratuževe skladbe, po maši pa je bil na vrsti najprej nastop domačih plešivskih otrok, ki so pod vodstvom učiteljice Damjane Čevdek recitali in peli pesmi Ljubke Šorli. Svečanost so sklenili recitatorji in pevci PD Podgora z recitalom učiteljice Lidije Jarc *Lojze Bratuž nedolžna žrtev*, ki so ga spremljale Bratuževe skladbe iz raznih obdobij cerkvenega leta v izvedbi MePZ Podgora. Vidno ganjeni poslušalci so nagradili nastopajoče s toplim aplavzom, pod cerkveno lopo pa so se izkazali gostitelji s Plešivega z res prijetno zakusko.

OBVESTILA

VSTAJENJSKA PROCESIJA v goriški stolnici bo na Veliko noč ob 6.30. Po procesiji bosta sveta maša in blagoslov velikonočnih jedil.

CERKVENI PEVCI iz mesta in bližnje okolice so vabljeni, da se udeležijo skupne vaje za vstajenjsko mašo v goriški stolnici. Vaje bodo prav tam v ponedeljek, 24. marca 1997, ob 20. uri.

KULTURNI CENTER Lojze Bratuž. *Kamen - razstava kamnitih izdelkov* je odprta do 2. aprila. Urnik: vsak dan, razen ob sobotah in nedeljah, od 17. do 19. ure.

V NEDELJO, 23. t.m., bo ob 17.30 v prostorih bivše osnovne šole v Štmavru materski dan. Sodelovali bodo predšolski otroci tečaja *domi-sol* SCGV Komel, ga. Mirjam Bratina Pahor, otroci, OPZ iz Štmavra.

DRUŠTVO F. B. Sedej iz Števerjana vabi na predstavo igre *Krivda* v izvedbi dramske skupine Oder 90 iz Gorice, ki bo v nedeljo, 23. marca, ob 18. uri v Sedejevem domu.

ČESTITKE

Družino Antonelle in Danijela Devetaka je razveselila prvorojenka **Veronika**. Srečnim staršem - oče je naš marljivi sodelavec - iskreno čestita Novi glas.

Rojstva male **Veronike** se veselimo tudi prijateljske goriške družine. Antonelli, Danijelu in Veroniki voščimo veliko skupnih srečnih trenutkov.

Župnijski pastoralni svet Rupa-Peč ter Gabrje-Vrh želite skupaj z župnikom prav **vsem župljanom**, zlasti bolnim in trpečim, veselo in zdravo Veliko noč za dušo in telo!

DAROVİ PRIHODNJIČ

† V ponedeljek, 17. marca, smo v Idriji pokopali **PAVLO MOČNIK** v 98. letu starosti.

Iskreno se zahvaljujem vsem, ki so ji v boleznih pomagali, jo obiskovali, zanj molili ter jo spremili k zadnjemu počitku, zlasti sobratom duhovnikom, sestram redovnicam, sorodnikom iz Žirov, znancom iz Vrtojbe ter rojakom iz Idrije.

Dr. Franc Močnik, brat

† ZAHVALA

Ob težki izgubi našega dragega

MIRKA ROGELJE

se iskreno zahvaljujemo g. župniku Cvetku Žbogarju za občutene besede, dirigentu g. Zdravku Klanjščeku in njegovemu zboru za ubrano petje, s katerim so pospremili pokojnika k večnemu počitku, ter vsem prisotnim.

Družina Rogelja

V SODELOVANJU S KD IVAN TRINKO IZ ČEDADA

SREČANJE OBMEJNIH PREDSTAVNIKOV IN PREDSTAVITEV TRINKOVEGA KOLEDARJA 1997

V gradu Dobrovo v Goriških Brdih je bilo v soboto, 15. marca, pristrčno politično in kulturno srečanje zastopnikov občin in Gorskih skupnosti s celotnega obmejnega območja, ki se navezujejo oz. vključujejo v novo briško občino.

Bilo je spontano in samodejno, saj sta ga priredila Občina Brda in Kulturno društvo Ivan Trinko iz Čedad, ne pa nemara oblast ali uradna politika. "Zbrali smo se tukaj ljudje raznih narodnosti, ki želimo sodelovati in delati v sožitju, na osnovi prizadevanja in prijateljstva, ko bo v vključitvi Slovenije v Evropsko zvezo opuščena tudi slovensko-italijanska meja," je v svojem posegu poudaril slovenski konzul v Trstu prof. Tomaž Pavšič, ki je udeležence pozdravil v imenu Generalnega konzulata Slovenije v Trstu in v imenu slovenskega zunanega ministrstva.

V takem duhu so potekali tudi govori županov in predstavnikov Gorskih skupnosti

iz Nadiških dolin, Tera, Rezi-je, Kanalske doline in od drugod, saj se je na Dobrovem zbralo več kot 20 predstavnikov z velikega območja v videmski pokrajini. Med njimi sta bila tudi Viljem Černo in predstavnik stranke Slovenska skupnost Gianpaolo Gorjup. Prišli so pravzaprav vsi vabljeni, kar morda najbolj ponazarja visoko raven odnosov in sodelovanja na briško-beneško slovenskem območju meje med Slovenijo in Italijo. Brda je predstavil župan Franc Mužič, ki je povedal, da ta nova občina dobro sodeluje z vsemi petimi sosednjimi občinami čez mejo, zlasti pa z občinama Števerjan in Krmin. Odzval se je župan Špetra v Benečiji in predsednik Gorske skupnosti Nadiških dolin Firminio

Marinig. Sledili so še drugi govori gostov iz posameznih občin. Župan Čedad dr. Giuseppe Bernardi je menil, da je treba Brdom pomagati, ko si prizadevajo za ponovno odprtje mejnega prehoda v Golem Brdu. Slednji je zaprt že od 15. maja leta 1995, ponovno pa bo omenjeni mejni prehod usposobljen in odprt v kratkem, kot je menil briški župan.

Po uradnem srečanju županov in Gorskih skupnosti sta v osrednji grajski dvorani v okviru programa Tam za rečico bila koncert pevskega zbora Matajur iz Klenja v Beneški Sloveniji ter predstavitel Trinkovega koledarja za letošnje leto. V programu so sodelovali tudi ravnatelj Osnovne šole na Dobrovem prof. Peter Stres, predsednik Kulturnega društva Ivan Trinko prof. Marino Vertovec pa prof. Živa Gruden in Lucia Trusgnach, urednici Trinkovega koledarja za leto 1997.

M.

ZIMSKE OLIMPIJSKE IGRE 2006

KOROŠKA ŽELI POSTATI NOSILEC PROJEKTA

ERIK DOLHAR

Po propadli skupni kandidaturi Slovenije, Furlanije-Juljske krajine in Koroške za zimske olimpijske igre leta 2002, želijo vse tri dežele spet kandidirati za Igre brez meja

leta 2006. Doslej je bil nosilec projekta Trbiž, koroška vlada pa je prejšnji teden sklenila, da imenuje Celovec za nosilca skupne kandidature za ZOI leta 2006.

Koroški politiki so se verjetno opogumili po negativnem izidu referendumu o novi kandidaturi tirolskega mesta Innsbruck za izvedbo zimskih olimpijskih iger leta 2006. Razloge za novo ofenzivo koroške vlade v projektu Iger brez meja gre iskati verjetno v prepričanju, da odpira imenovanje Celovca za glavnega nosilca skupne kandidature boljše možnosti glede podpore avstrijskega olimpijskega komiteja. Poudarili so celo, da je AOK to zahtevo izrecno postavil za osnovni pogoj. Koroška deželna vlada je že pred meseci naročila študijo o gospodarski renta-

bilnosti kandidature za Koroško. Iz prvih rezultatov je razvidno, da naj bi že sama kandidatura močno pospešila koroško gospodarstvo, še posebej na področju turizma. Termin za

morebiten referendum naj bi bil še jeseni letos. V zvezi z najnovejšim razpletom glede nosilstva kandidature se bodo Korošci že v naslednjih dneh sestali s predstavniki Furlanije Juljske krajine in Slovenije, ki so pristojni za projekt Iger brez meja.

Koroška želi organizirati olimpijska tekmovanja v sledečih športnih panogah: alpske discipline v Podkloštru, na Mokrinah in v Bad Kleinkirchheimu, nordijske discipline v Zahomvu in Beljaku, hokej na ledu v Celovcu, olimpijsko vas pa naj bi zgradili v Vrbi in ob Vrbskem jezeru. Smučarski skoki in poleti bi bili nedvomno v slovenski Planici, vprašanje pa je, katere "manjše" zimske športe bi dobila Furlanija-Juljska krajina.

celoti ga je objavil Primorski dnevnik 1. marca nisem trdil, da je vse dosedanje delovanje za v koš, nasprotno. Opozoril sem le na vedno prisotno nevarnost zapiranja vase, pri čemer tvegamo, da bomo vrтели obrabljeno narodno ploščo. Izrazil pa sem tudi prepričanje, da mora kultura biti nekaj več kot monolog in postati dialog. Prav dialog z drugačnim postavljaja človeka pred potrebo, da vsakodnevno preverja, utemeljuje in s tem krepi svojo identiteto. Nobenega brezpogojnega odpiranja torej, pač pa prepričanje, da je za čut narodne identitete človeka gotovo bolj uspešno to, da se nikoli ne odpove varnemu manjšinskemu zavetju, kot pa če se z vsemi svojimi narodnimi in kulturnimi lastnostmi aktivno sooča s prostorom okrog sebe.

3) Tisto o narodni plošči je Andreja Bratuža pripravilo celo do uvodnika, v katerem mi očita, da sem se s tujimi in anahronističnimi besedami pregrešil zoper narodno idejo, zvestobo Slovencev svojemu bistvu in svoji nacionalni in kulturni identiteti, pa še "ciničen odnos do vsega, kar je naša kultura pomenila še posebej primorskim Slovincem in to v najtežjih časih našega narodnega obstoja."

Razglašala me za cinika in odpadnika. Za brutalnost te anateme imam samo dve možni razlagi. Prva, da se pisec zavestno spreneveda in v potvarjanju mojih misli črpa izhodišče za dokaj vprašljivo miselno konstrukcijo o neki absolutnosti in večnosti pojma narod (meni se zdi, da je ta pojem zgodovinsko in geografsko relativen), me ne prepriča, ker verjamem v intelektualno poštenost pisca. Ostaja mi druga, da svojih misli v govoru nisem dovolj jasno izrazil, da bi bile vsakomur razumljive. Morda sem spriču nevarnosti predolgega govora res premalo razčlenil kak logični prehod, čeprav mi je v tolažbo, da so sporočilo razumeli in cenili mnogi, zlasti mladi iz obeh ideoloških taborov.

Uvodničarju, ki mi očita cinizem, lahko le priporočim, naj si govor spet pozorno prebere. Pri tem naj upošteva, da ga je napisal človek, ki mu slovenska narodnost ne pomeni neko ekskluzivno vrednost, pač pa lastnost, ki se ji ne namerava odpovedati in ki je ni zatajil niti pred sodnikom, ko je - kot prvi Slovenec na goriški preturi - dosegel dvojezično sodno obravnavo.

2) Bernard Špacapan mi v intervjuju, objavljenem 6. marca, pripisuje misel, da je vse dosedanje kulturno delovanje "izrabljena narodna plošča". Očita mi tudi težnjo po brez-pogojnem odpiranju drugim, brez trdne narodne identitete.

Prva misel mi je povsem tuja. V govoru (v

- MARKO MARINČIČ

CLAUDIA RAZA NA KOROŠKEM

Slikarka Claudia Raza, umetnica, ki se je rodila v Čedadu, živi pa v Nabrežini na tržaškem Krasu, razstavlja svoja dela (mešane tehnike, grafike in akvareli) v tem mesecu na Koroškem.

Povabila jo je celovška Slovenska prosvetna zveza, razstavlja pa v središču K&K - Kultura & Komunikacija - v kraju St. Johann (Šentjanž v Rožu). Gre za razstavo z naslovom Pripadnost: ženske, manjšine, umetnost, pri kateri sodelujeta poleg Claudie Raze, ki zastopa deželo Furlanijo-Juljsko krajino, še Marjeta Godler iz Ljubljane in Korošica Beate Hoy.

OBČNI ZBOR KANADSKEGA SLOVENSKEGA KONGRESA

V soboto, 8. marca, je imel Kanadski Slovenski kongres svoj 8. redni letni občni zbor. Občnemu zboru so prisostvovali: slovenski veleposlanik g. Marijan Majcen, pisno je poslal prijateljske pozdrave predsednik SSK dr. Jože Bernik iz Chicaga, predsednik Vseslovenskega odbora g. Jože Slobodnik, predsednica Slovenskega kanadskega sveta ga. Ema Pogačar, predsednik Slovenske gospodarske zbornice v Torontu g. Mihael Lužar, podpredsednica Hrvaško kanadskega kongresa ga. Valentina Krčmar ter tajnik g. Slavko Budkovič. Hrvaška predstavnika sta zastopala svojega predsednika dr. ing. Ivana Hrvoiča, ki je isti dan gostil v Torontu številno hrvaško državno delegacijo iz Zagreba in se zaradi tega ni mogel osebno udeležiti občnega zbora KSK.

Letošnji slavnostni govornik je bil slovenski veleposlanik g. Marijan Majcen, ki je govoril o slovensko-kanadskih odnosih. Te je ocenil več kot dobre. Dotaknil se je tudi vprašanja slovenskega državljanstva oz. dvojne državljanstva. Zelo podrobno je opisal sedanji pravni položaj slovenskega državljanstva in nato tudi strokovno odgovarjal na vsa vprašanja v splošno zadovoljstvo prisotnih. Na vprašanje o slovensko-hrvaških odnosih je izrazil prepričanje, da se bodo z dvostranskimi razgovori med obema državama našla zadovoljiva rešitev. Veleposla-

nik je tokrat pred izbranim forumom odlično predstavil slovensko zunanjo politično naravnost. Omeniti je treba, da je njegova prisotnost v Ottawi izrednega pomena pri uresničevanju dobrih odnosov med Kanado in Slovenijo, kakor tudi pri uresničevanju plodnih odnosov med slovenskimi rojaki v Kanadi.

Podpredsednica ga. Valentina Krčmar je prinesla prijateljske pozdrave Hrvaško-kanadskega kongresa in se v izbranih besedah povsem pridružila besedam slovenskega veleposlanika in izrazila prepričanje, da se bodo odprta vprašanja med Slovenijo in Hrvaško zadovoljivo in naglo rešila. Želela je, je dejala, da bi bili odnosi med obema državama čimprej na isti ravni, kot so odnosi med obema kongresoma - prijateljski.

Predsednik KSK g. Stane Kranjc je v svojem obširnem poročilu predstavil sledeče opravljeno delo:

Slovenska kanadska Baragova spominska znamka je sedaj dejstvo in bo slovenska poštna uprava navezala stike s kanadskim poštним predstavnikom. KSK je skupno z Vseslovenskim odborom in Slovensko gospodarsko zbor-

nico sodeloval na željo kanadskega zunanega ministra g. L. Axworthyja pri razgovorih s kanadskim predstavnikom pri NATU g. Michael Bellom, kateremu so priporočili vstop Slovenije v NATO. Vse slovenske rojake so ob času cenzusa opozorili, naj se izjavijo kot Slovenian. KSK se je redno udeleževal sej Odbora Skupnosti Srednje in Vzhodne Evrope v Kanadi in bo nadaljeval z zbiranjem slovenskega arhiva v Kanadi. Že septembra 1996 je opozoril slovensko skupnost v Kanadi na bližajočo se državnoborsko volitve v Sloveniji in je tesno sodeloval z drugimi slovenskimi organizacijami pri skupnih slovenskih nastopih. Po svojem predstavniku dr. S. Bahu je tesno povezan z ljubljansko univerzo. Po blagajniškem poročilu so sledile volitve članov odbora. Ponovno so bili izvoljeni dr. S. Bag, Stane Kranjc, Jože Kastelic ter dr. F. Habjan.

Na prvi seji 11. marca se je izoblikoval sledeči odbor: Jerry Ponikvar, načelnik sveta KSK, dr. F. Habjan predsednik Izvršnega odbora, dr. S. Bah ter Karl Vegelj podpredsednika, bivši predsednik Stane Kranjc, Jožica Vegelj tajnica in blagajnik, ing. Toni Horvat zadolžen za povezovanje ter člani sveta dr. Tone Kačnik, Ciril Soršak, France Osredkar, g. V. Batic, dr. S. Pregelj, Darja Keber Hughes, Jože Kastelic ter Franc Rihar.

- DRAN

PETERLE BO VODIL PRENOVO SKD, BORUT PAHOR NOVI PREDSEDNIK ZDRUŽENE LISTE SOCIALNIH DEMOKRATOV

MARJAN DROBEŽ

Dve pomembni politični stranki v Sloveniji, Slovenski krščanski demokrati in Združena lista socialnih demokratov, sta se vsaka na svoj način in seveda z različnih ideoloških in političnih izhodišč lotili reševanja globoke krize, ki ima takšne in tolikšne razsežnosti, da bi bil v perspektivi lahko celo ogrožen njun obstoj...

S programom, usmeritvami in strategijo stranka SKD in Združena lista nista pričali volivcev, mnogih tisočev, ki so svoj glas na zadnjih parlamentarnih volitvah zato dali drugim političnim strankam.

Kakšni pa so naporji vodstev obeh strank za izhod iz krize in novo uveljavitev na krajevnih volitvah leta 1998? Lojze Peterle, ki je bil deležen številnih kritik, češ da je največji krivec za nazadovanje SKD na volitvah oz. za občutno zmanjšanje vloge te stranke na slovenskem političnem prizorišču, je prejel zapupno strankinega sveta, s čimer je dobil polnomočje, da bo vodil prenavo stranke. Le-to so že začeli izvajati najprej s sklepom, da bodo krščanski demokrati delovali v opoziciji, in nato z odpoklicem državnih sekretarjev z vseh ministrstev oz. iz nove slovenske vlade. Ta ukrep so dosledno in hitro izvedli, kar je povzročilo tudi različne ocene med članstvom, saj se je stranka - takšna so bila posamezna razmišljanja - prostovoljno odrekla številnim znanim osebnostim na posameznih ministrstvih, ki bi lahko delovale v njeno korist in za njen prestiž. Odpoklic državnih sekretarjev, članov stranke SKD, je kritično ocenil tudi Marjan Podobnik, podpredsednik nove slovenske vlade.

Lojze Peterle je sicer obdržal svoj položaj, toda njegova vloga v stranki je oslabiljena. Vplivni posamezniki in okolja zahtevajo njegov odstop, o čemer bodo nemara odločali na bližnji konferenci oz. na predvidenem izrednem kongresu SKD. Predsednik svojim kritikom odgovarja, da je stranka na volitvah nazadovovala predvsem zaradi sodelovanja v vladi skupaj z LDS. "Predlagal sem izstop iz vlade, toda drugi člani vodstva stranke tega niso sprejeli, zdaj pa naj bi bil jaz krivec za naše težave in krizo," je dejal Lojze Peterle.

Stranka SKD je razcepljena v razne struje in skupine, ki imajo več voditeljev. Kaže, da sta najbolj vplivna nekdanji glavni tajnik stranke Edward Stanič (iz Kanala ob Soči) in bivši podpredsednik stranke Janko Deželak. Lojze Peterle pa ostaja vplivna osebnost tudi zaradi tega, ker je stranko popeljal v tri internacionalne krščanske usmeritve, sam pa je prvi predsednik Evropske krščanske demokracije.

Če se bodo Slovenski krščanski demokrati rešili krize,

jo torej obvladali, bodo ostali v slovenskem strankarskem sistemu. Vendar se utegne zgoditi, da bo ta stranka prisiljena na združitev oz. spojitve s Slovensko ljudsko stranko. Njen predsednik Marjan Podobnik je tako možnost omenil in utemeljil v pogovoru, ki je bil prejšnjo soboto objavljen v časniku *Delo*.

NAJBOLJ NEGOTOVA JE PRIHODNOST ZDRUŽENE LISTE

Na kongresu Združene liste socialnih demokratov je odstopil predsednik Janez Kocjančič z utemeljitvijo, "da ne želi biti ovira kadrovske ali vsebinske prenove stranke". Združena lista je na zadnjih parlamentarnih volitvah izgu-

bila okoli 60 tisoč glasov predvsem zato, ker volivcev ni uspela prepričati o svoji levčarski drži in opredelitvi. Program, s katerim je Združena lista nastopila na volitvah, je bil poln kompromisov, nejasnih stališč, brez jasno opisanih in opredeljenih ciljev, kar je strankino bazo razočaralo in v marsikaterih okoljih tudi ogorčilo. Dr. Mateja Kožuh, ki v boju za vodstvo stranke sicer ni uspela premagati Boruta Pahorja, je o podobi stranke dejala naslednje: "Bojim se, da je v vrhu naše stranke levčarjev bolj malo, ker sta za tiste prikoritu profitna miselnost in elitizem hudo nalezljivi bo-

lezni." Borut Pahor, novi predsednik Združene liste, doma iz Šempetra pri Novi Gorici, je mlad politik, ki se je v Sloveniji hitro povzpela. Pri svojih opredelitvah je zelo previden in noče konfliktov in napetosti med strankami in v družbi. Ob svoji izvolitvi je dejal, da se "Združena lista zavzema za razvito in socialno pravično družbo in državo, toda ta proces naj poteka na čim bolj miren način in brez napetosti."

Novega predsednika opredeljujejo kot zaveznika in somišljenika LDS, zaradi česar dr. Mateja Kožuh meni, "da Pahor v slovenski javnosti ne bo mogel uspešno predstavljati leve stranke." Drugačne so ocene dr. Leva Krefta, "edinega še preostalega marksista v Združeni listi." On namreč meni, "da bo koristna Pahorjeva uglašenost v politiki in njegova privlačnost v javnosti. Njegova kvaliteta in značilnost je tudi to, da je zelo sprejemljiv za dialog in politično partnerstvo v Sloveniji."

DOBRI PAVLI MOČNIKOVI V SLOVO

V krasnem spomladanskem soncu je bila položena k počitku v grob staršev v Idriji, v Gorici in vsej Primorski dobro znana sestra dr. Franca Močnik, Pavla Močnik. V ponedeljek, 17. marca letos, jo je pospremila veliko hvaležnih ljudi iz Gorice, skoraj vse častite sestre iz Zavoda, kjer je v zadnjih letih večkrat bivala, iz Vrtojbe, sorodniki iz Žirov, Šebrelj in seveda vsi stari prijatelji iz Idrije. Z dekanom g. Ivanom Blažičem, ki ji je lepo spregovoril ob božji besedi in poudaril posebno veliko bogastvo njenih duhovnih vrlin, je somaševalo 20 duhovnikov, med njimi tudi dr. Mirko Humar iz Gorice, bivši dekan Janez Filipčič in tudi njen dragi brat dr. Franc.

Pavla Močnik je privekala na ta svet leta 1900 (4. januarja) v skromni družini v bregu za cerkvijo sv. Trojice v Idriji. Ob smrti, 14.3. 1997, se ji je izpolnila srčna želja, da se je prav iz tega nje tako ljubega kraja poslovila in se vrnila v objem nebeškega Očeta, polna dobrih del, ki si jih je nabrala v svojem skoraj stoletnem življenju.

Nemogoče je naštetati vse njene posebne, a očem tega sveta neznane zasluge. Značilnost njenega dolgega življenja pa je bila morda ta, da ni živela nikdar zase, temveč za svoje ljubice starše, za farno versko in kulturno skupnost, za vse ljudi v krajih, kjer je služboval njen brat, predvsem pa zanj, da se je ves poseval ljudem. Tako je bilo v prvi službi v Črnem vrhu, tako v Vrtojbi, od koder je hodil poučevati matematiko v Malo semenišče, tako pri goriški stolnici, kjer je kot vikar skrbel za vernike v Rožni dolini, potem pa kot špiritual v Centralnem semenišču, tako v Solkanu najprej kot župnik, potem kot apostolski administrator, po tragediji surovega izгона pa spet v oporo staršem.

Če bi hoteli omeniti najhujše trenutke te nesebične službe drugim, se ne moremo ne spomniti strašnega strahu italijanskega bombardiranja Idrije v prvi svetovni vojni, ob katerem je brat dr. Franc dobil tresavico, ki ga muči vse življenje; v drugi vojni pa tisto neprestano skrb za uboge internirance v Gonarsu, v Trevisu; po drugi svetovni vojni v svobodni domovini pa strašno surovost rojakov Slovencev v nepojmljivih dogodkih v Solkanu ob koncu l. 1947, ko je morala doživeti kar dvakratni su-

rovi pregon brata dr. Franca kot apostolskega administratorja iz Solkana v italijansko Gorico, in še druge hude posledice. Prav ob tej priložnosti pa je zasijala njena silna duhovna moč. Morali bi jo videti in slikati njeno mirnost in prisebnost ob vdoru nahujskanih mladeničev v solkanski farovž tistega 19.9.1947, ko je najprej spravila vse obiskovalce na varno med trte na vrt, potem pa mirno šla odpirat vrata in spraševati, kaj vendar hočejo, potem pa ko so privedli iz spalnice brata dr. Franca in hoteli z njim ven, pa se je sama ponudila, da gre z njim v izgnanstvo. In bila bi to storila, da je ni brat prosil, naj ostane v Jugoslaviji, da bo tako lahko skrbel za starše. Videti bi morali potem njeno mirnost in vdanost, ko so ljudje kar prihajali v župnišče in odnašali, karkoli se je komu prilegalo. Podoživljati bi morali potem tisto noč, ko je komaj legla spat, pa sta dva udbovca opolnoči prišla delat preiskavo in jo potem odpeljala v zapor v temno, vlažno klet v Solkan, kjer je preživela 14 dni strahotnega pritiska, ki naj bi jo zlomil, da bi "priznala" vse bratove zločine proti narodu. Ko so ob neuspehu vendar dovolili, da se je vrnila le še na pol živa v Idrijo, ji še vedno niso dali miru do leta 1962, vse seveda zaradi brata dr. Franca, ki mu niso niti dovolili, da bi prišel na materin pogreb.

Širši opis teh dogodkov je bil natisnjen leta 1992 v Koledarju Goriške Mohorjeve družbe od neke vrste spravi v Novi Gorici za pepelnico 13.2.1992. Prav na dan pogreba sotrpina g. Ivana Kretiča (ko pa je bila pokojna Pavla popolnoma prevzeta, oba skupaj pa razen nelepkih besed in primerjav s hlapcem Jernejem in kaplanom Čedermacem) nista bila deležna nobenega pravega opravičila in še manj kakšnega vsaj simboličnega znamenja poravnave za prestano trpljenje. Šele zadnja visoka leta so bila za našo drago pokojnico mirnejša, a tudi teh ni preživela le zase.

Sam Bog ve, koliko drugim je bila v svojem nesebičnem življenju razdajanja prava duhovna mati. Naj ji bo zato On edini pravični in nad vse dobrotni plačnik za vse.

FR

KOPRODUKCIJA PDG IN SSG

RICHARD III. NA NOVOGORIŠKEM GLEDALIŠKEM PRESTOLU

MARJANA REMIAŠ

Tragedija *Richard Tretji* je bila natisnjena natanko pred štirimi stoletji, napisana pa nekoliko prej. O njej je bilo skozi uprizoritve napisanih veliko študij in izrečenih morje besed. V zadnjih letih doživlja mračna, a privlačna elizabetinska doba angleškega dvora *revival* tudi na filmskih platnih; *Looking for Richard* je naslov zadnje filmske uspešnice o Richardu III., v kateri je kot režiser uspeh doživel Al Pacino.

Novogoriška premiera *Richard Tretjega* v režiji Mileta Koruna je simbioza dveh primorskih gledaliških hiš: novogoriške in tržaške. Novogoriška premiera je bila pretekli četrtek, tržaški ljubitelji Shakespeara pa jo bodo doživeli 18. aprila.

Koprodukcija *Primorskega dramskega gledališča* in *Slovenskega stalnega gledališča* pomeni šele drugo uprizoritev Shakespeareovega *Richard Tretjega*; prvo je tragedija doživela davnega 1952. leta. Tokratno veliko delo primorskih gledališčnikov se pred očmi gledalcev poraja v novi

prebleki: v prevodu Milana Jesiha in, kot rečeno, režiji Mileta Koruna. Naslovno vlogo, ki je obenem njegova študijska vloga, je odigral prvak PDG Bine Matoh.

Kralj Richard Tretji je pretresljiva zgodovinska kronika; telesno skaženi, a genialno bistroumni Richard vedno znova, a drugače, osuplja igralce s svojo nezadržno slo po oblasti, peklenskim načrtom in s pretkanim sprenarejanjem.

V naslovnih vlogah so nastopali še: Milan Vodopivec, Branko Ličen, Vladimir Jurc, Lučka Počkaj, Maja Blagovič, Ivo Barišič, Aleš Kolar, Rastko Krošl, Radoš Bolčina, Iztok Mlakar, Teja Glažar, Vojko Belšak in drugi. Dramaturginja predstave je Martina Mrhar, lektor Srečko Fišer, kostumografka Marija Vidau, avtor glasbe Mirko Vuksanovič, koreografka Tanja Zgonc in oblikovalec luči Samo Oblokar.

Richard Tretji je freska življenja; na novogoriškem odru je pretekli četrtek doživela izjemen uspeh in odmev.

RAZSTAVA UMETNICE MAJE MARTINUČ

ANGLEŠKI DVOR PODOBO NA OGLED POSTAVI...

Mlada Maja Martinuč, dijakinja Škofijske gimnazije v Vipavi, je avtorica izjemno zanimive in nenavadne razstave, ki bo do 4. aprila na ogled v prostorih Galerije Osnovne šole Solkan.

Razstava obsega slike, ki so prerez zgodovine oblačenja na angleškem dvoru, odsev dovolj zanimivega obdobja, ki je pri nas, po mnenju in izkušnjah avtorice, dokaj neznan. Moda angleškega dvora in zgodovinska kostumografija se na modnozgodovinskih slikah prelivata v celostno podobo, ki jo avtorica izžareva skozi celoten opus (80 slik). V njem je podčrtan razvoj mode angleške aristokracije, kronološko razvrščene od 11. stoletja dalje. Maja Martinuč poudarja v svojih delih bistvene značilnosti obdobja: z večjo roko, ki jo lahko primerjamo z roko modnih oblikovalcev, nas popelje med razvojne stopnje krojev in stilov posameznih oblačil. Najbolj poudarjene in bogotno napihnjene so obleke in dekor baročnega in rokokojskega obdobja, pa tudi avtoričina izpovednost, ki je našla pot v barvah, materialih in krojih.

Razstava Maje Martinuč, katere umetniška pot se glede na njeno mladost komaj dodobra pričinja, je gotovo in povsem vredna ogleda. Pod uvodni tekst kataloga, ki odstira skrivnosti Majine razstave v solkanski galeriji, se je podpisal slikar Bogdan Vrčon.

MR

TVOREC SKOVANKE O UDBOMAFIJI SVETOVALEC SLOVENSKE VLADE

Podpredsednik slovenske vlade Marjan Podobnik je v nekem intervjuju pojasnil svoje naloge v vladi. Poleg usklajevanja dejavnosti t.i. državotvornih resorjev in vodenja odbora za državno ureditev in javne zadeve je prevzel tudi vladno kadrovske komisijo, komisijo za nadzor slovenske obveščevalne-varnostne agencije (t.i. osrednje državne tajne službe), dejaven pa je tudi v Mešani krovni komisiji za urejanje razmerij med državo in Cerkvijo. Podobnik je v intervjuju opozoril, da se bo vključil tudi v delo Komisije za preprečevanje oškodovanja t.i. družbenega premoženja. Javnosti je tudi razkril, da je bil za svetovalca slovenske vlade imenovan ing. arh. Edo Ravninar, avtor skovanke in knjige o udbomafiji v Sloveniji. Le-ta se je skupaj s Podobnikom ob nedavnem obisku v Sloveniji sestel s Pirom Fassinom, podtajnikom v italijanskem zunanem ministrstvu. Govorili so o možnostih za vračilo družbenega premoženja, ki je bilo ukradeno in preneseno v tujino. Marjan Podobnik je opozoril, da bodo primere oškodovanja premoženja, ki jih v parlamentarni preiskovalni komisiji prejšnjega Državnega zbora niso mogli do kraja odkriti in ugotoviti, rešili zdaj, ker SLS sodeluje v vladi. Pri razkrivanju zlorab "bo marsikje letelo tudi perje", izjavlja Marjan Podobnik.

13

ČETRTEK
20. MARCA
1997

KAJ SE JE SPREMENILO V SLUŽENJU VOJAŠKEGA ROKA

DAMJAN HLEDE

Z letom 1997 je prišlo v obveznem služenju vojaškega roka do mnogih, čeprav majhnih sprememb. Na podlagi le-teh še ni mogoče govoriti o reformi vojaškega služenja, gre pa za nekatere znake, ki kažejo na uveljavitev novega pojmovanja (ne-) smisla služenja vojaškega roka in napovedujejo morda še marsikatero večjo spremembo v naslednjih letih (parlament je namreč poveril vladi, naj do naslednjega januarja prenove zakonodajo na področju zakasnitve, odgoditve, oprostitve in skrajšanja vojaškega roka).

ČAS SLUŽENJA

Kdor je nastopil vojaško ali nadomestno civilno službo po 1. januarju letos, bo služil le za deset mesecev (14 mesecev za oficirje - "ufficiale di completamento" - in 12 mesecev za pomočnike pri naboru - "ausiliario di leva" - , vse to na podlagi prvega člena, odstavkov 105 in 106 zakona 662/96). Tistemu, ki je služenje nastopil do oktobra 1996, bo rok zmanjšan za dva tedna; tistemu, ki je nastopil novembra, za tri tedne, tistemu, ki je nastopil decembra, pa za celih pet tednov (čl. 1 ministrskega odloka z dne 16. januarja 1997, v Uradnem listu št. 17 z dne 22. januarja 1997). Kdor je nastopil vojaško službo po 1. januarju letos, bo moral služenje izvajati v občini, ki je najbližja njegovemu bivališču in vsekakor ni od njega oddaljena več kot sto kilometrov, razen izjemnih primerov.

UGOVOR VESTI

Na tem področju je, poleg omenjenih sprememb v času služenja, zaznaven tudi pomemben vsebinski preobrat. Teži se namreč po presejanju duha zakona št. 772/72, ki je dejansko označeval in urejal ugovor vesti kot neko državno koncesijo in ne kot osebnostne osebe.

no pravico. Omenjeni zakon ni še bil popravljen, pred kratkim pa je senat odobril zakonski osnutek (št. S46), ki uokvirja ugovor vesti med individualne svoboščine; na tej podlagi bi lahko posameznik svobodno izbral obliko civilnega služenja brez nobene predhodne državne ocene glede na razloge vesti ali na izbiro za odklonitev orožja. V isto smer se zelo verjetno vključuje tudi Ustavno sodišče (razsodba št. 31 z dne 10. februarja 1997), ki je sprejelo predlog referendumu za preklic predpisov, ki določajo preveritev, s strani državnih organov, veljavnosti motivacije, na podlagi katere se posamezniki odločijo za civilno služenje.

UPRAVNA PROZORNOST

Sprejeta je bila še vrsta norm, ki določajo termine za ukrepe na področju vojaškega ali civilnega služenja in določajo tudi, da morajo biti ti ukrepi izrecni in motivirani. Ker gre za celo vrsto partikularnih primerov, navajamo

zgolj pravni vir, na katerega se interesi lahko obrnejo: ministrski odlok z dne 8. avgusta 1996 št. 690, objavljen v rednem dodatku uradnega lista ("serie generale") št. 20 z dne 25. januarja 1997.

DRUŽINSKE DOKLADE

Nekatere kategorije neodvisnih delavcev prejemajo družinske doklade; med temi so tudi neposredni obdelovalci zemlje, spolovinarji in koloni ter upokojenci obrtnikov in trgovcev. Pravico do družinskih doklad imajo družinski poglavarji, ki delajo na ozemlju italijanske države, ne glede na starost, spol in državljanstvo in imajo v breme družinske člane.

Zakon predvideva sledenče družinske člane v breme: ZAKONEC, če ta nima osebnih dohodkov katerekoli narave ali pa, da ti ne presegajo višine, ki jo zakon predvideva za vsako leto; SINOVI do 18. leta starosti, če pa obiskujejo univerzo, do 26. leta; STARŠI, če so dopolnili leta za starostno pokojnino in nimajo nobenih samostojnih dohodkov ter so v breme delavcu.

Za leto 1997 znaša višina družinskih doklad za neposredne obdelovalce zemlje, spolovinarje in kolone 15.832 lir mesečno.

Za prejem družinskih doklad upošteva normativa višino dohodkov vseh družinskih članov in glede na to podeli sorazmerno denarno vsoto.

Za vsa potrebna pojasnila se lahko obrnete na patronat E.P.A.C.A. v Trstu, v ulici Donota 3.

- EDI ŽERJAL

BONUS ZA STARE AVTOMOBILE

Kot znano je finančni manager za leto 1997 uvedel posebne olajšave za tiste, ki bi želeli kupiti nov avtomobil in njegovo ceno delno kompenzirati z odstopom k razbitju najmanj deset let starega avtomobila. Novost je uvedel odlok št. 669 z dne 31. decembra 1996. V teku potrjevanja, ki se je sklenilo z zakonom št. 30 z dne 28. februarja 1997, je prišlo do precejšnjih sprememb. Dokončna pravila so v glavnih obrisih naslednja:

- nov avtomobil morajo kupiti (ali pa vzeti na leasing) fizi-

čne osebe. K razbitju pa je treba odstopiti avtomobil, "ki je bil vpisan v register pred 1. januarjem 1987, ali pa avtomobil, ki bo v času veljavnosti olajšave presegel deset let od datuma vpisa" (torej na splošno vsi avtomobili, ki so bili vpisani do 30. septembra 1987);

- prispevek velja za pogodbe za nakup novega avtomobila, ki so podpisane od 7. januarja 1997 do 30. septembra 1997;

- državni prispevek znaša do enega milijona in pol za avtomobile do 1300 kubičnih centimetrov in do dveh milijonov za avtomobile z večjo cilindrično močjo, pod pogojem, da tudi prodajalec dodeli kupcu popust za isto vsoto;

- avtomobil, ki ga lastnik nameni razbitju, je moral biti vpisan na ime osebe, na katero bo vpisan novi avtomobil, ali na ime koga drugega izmed družinskih članov, ki z njim sobivajo v trenutku novega nakupa, pred 30. junijem 1996;

- kupoprodajna pogodba za novi avtomobil mora vsebovati izrecno izjavo, da je stari avtomobil izroččen, da bi bil dan k razbitju. Vsebovati mora tudi višino državnega prispevka in popusta, ki sta bila dodeljena;

- kdor noče kupiti novega avtomobila, ampak želi samo izbristi iz registra PRA stari avtomobil, ki je bil vpisan do 1. januarja 1987, je oproščen nekaterih dajatev ("imposta di bollo" in vsote v prid ACI-ju).

DH

KRAŠKI PARK

"MIŠIM UPRAVLJANJE SIRA"

ERIK DOLHAR

Takšen naslov nosi uvodnik zadnje številke informacijskega mesečnika naravovarstvene organizacije WWF za Furlanijo-Julijsko krajino Konrad, ki je nastal izpod peresa deželnega odgovornega za organizacijo Daria Predonzana.

Uvodničar komentira začetek konference o storitvah, ki jih predvideva novi deželni zakon o zaščitnih območjih in ki bi se morale zaključiti konec pomladi oz. na začetku poletja s programskim sporazumom o upravi naravnih rezervatov in medobčinskih rezervatov in medobčinskem kraškega parka. "Birokratsko povedano", piše Predonzan, "to pomeni, da se bo moralo nekaj politikov sporazumeti o kaki vrsti zaščite kraškega teritorija." Treba bo načrtovati pet mini-naravnih rezervatov (Glinščica, Medvedjak, Volnik, Devinske stene ter Doberdobsko in Muševniško jezero), dati upravo Kraški gorski skupnosti in določiti, koliko osebja in denarja bo potrebno za upravo. Zankrat ni še popolnoma jasno, kaj naj bi pomenilo upravljanje tovrstna območja. Treba bo nato dati konkretno vsebino splošnemu pojmu medobčinskega parka, ki naj bi predstavljal vez med naravnimi rezervati, kot predvideva zakon. Predsednik KGS Ivo Širca je pojasnil, da bo treba za doseg tega sporazuma čakati vsaj eno leto (!), medtem pa ne bo prišlo do vmešavanja v občinske regulacijske načrte, saj je v teh park že predviden: "Interesi pozidalcev so tako zaščiteni!", pristavlja predstavnik naravovarstvenikov. O povečanju površine deželnih rezervatov se doslej sploh ni govorilo. Pri tem gre dodati, da je tržaško občino na prvi konferenci o storitvah v Vid-

mu 10. februarja zastopala funkcionarka, odbornica za urbanistiko inž. Barduzzi, ki je na sestanku molčala in bila zato povsem odveč. Barduzzi je konec januarja izjavila, da bodo smernice občine v skladu z izidom razprave o spremembi regulacijskega načrta v občinskem svetu. Tržaška občina se bo torej na podlagi te spremembe posledično opredelila. Varianta regulacijskega načrta predvideva razširitev zazidljivih območij, trgovskih in obrtniških con, nove ceste tudi na gozdnatih površinah in možnost gradnje na večini kmečkih površin. Ta sprememba je že nastala pod nesrečno zvezdo, še dodatno pa jo je poslabšalo sprejetje številnih pripomb zasebnikov, ki so zahtevali gradnjo na drugih zelenih območjih. Nato je sam občinski odbor predlagal gradnjo o grozme trgovinske cone na gozdnatih površini ob cesti od Fernetičev mimo tovrstnega postajališča, ki bo itak odveč, ko bo Slovenija vstopila v Evropsko skupnost.

Po zavrnitvi njihovega predloga o izboljšavi sprememb s posebnim poudarkom na zaščito okolja, naravovarstvene organizacije sedaj čakajo na odločitev Dežele, ki naj bi pri tem imela zadnjo besedo. "Dežela lahko namreč še delno nadzira in posega v občinske regulacijske načrte, čeprav nekateri skušajo prezreti ta vpliv, da bi imele občinske uprave z župani na čelu proste roke. Do vsega tega prihaja seveda v imenu decentralizacije, federalizma in birokratskega poenostavljanja," dodaja še predstavnik WWF za FJ-k Predonzan in zaključuje: "Glede na izkušnje zadnjih let istovetimo odobritev takega načrta z dodelitvijo uprave sira mišim!"

BIODIESEL - GORIVO PRIHODNOSTI

V prihodnjem letu naj bi v Furlaniji-Juljski krajini začel delovati industrijski obrat, ki bo proizvajal posebno okolju prijazno gorivo. Gre za t.i. biodiesel, ki ga pridobivajo iz različnih rastlinskih semen od sončnic do soj in oljčne repice. To pomeni veliko pridobitev, saj je primeren za ogrevanje stanovanj in tudi za pogon motorjev. Velika prednost biodiesla je, da pri izgorevanju ni škodljivih plinov in težkih kovin, ki močno onesnažujejo zrak in okolje. Na ta način naj bi izboljšali tudi izkoriščanje obsežnih kme-

tijskih površin, ki so zapuščene, ker se njihova obdelava ne izplača. O tem je pred nekaj dnevi predaval na videmskem vseučilišču predsednik družbe Čista energija 2000 dr. Enrico Cottignoli, ki je povedal, da so z raziskavami o izdelovanju biodiesla začeli pred petimi leti in da je zdaj stvar že tako napredovala, da se lahko v kratkem začne redna proizvodnja. Cottignoli je še povedal, da so te raziskave, ki jih opravljajo na videmski univerzi, že vzbudile zanimanje Evropske zveze in da je zato mogoče napovedati, da bo tudi kaka evropska ustanova prispevala k uresničitvi tega načrta.

DOMAČE SMUČANJE

ŽEZLINA IN ŠUBERJEVA SPET ZAMEJSKA PRVAKA

Na Voglu je bilo v nedeljo 16. zamejsko smučarsko prvenstvo, v organizaciji SK Brdina. Ob krasnem sončnem vremenu se je tekmovanja udeležilo čez sto smučarjev vseh starosti, ki so se pomerili v veleslalomu. Na absolutni ženski lestvici je že spet slavila Valentina Šuber (Brdina), ki je tako vnovič postala zamejska prvakinja. Druga je bila Jagoda Škrk (Devin). V moški konkurenci je bil najboljši zmagovalec letošnjih Zimskih športnih iger, tudi že stari znanec zamejskega smučanja, Alexander Žezlina (SPDT), ki je bil spretnejši od Brdinovca Kristijana Volpi. Na društveni lestvici so prvo mesto zasedli organizatorji Brdine, ki so nabrali več točk kot SPDG in Devin.

AMATERSKI NOGOMET

SOVODNJE IN PRIMORJE DOBRO: V NEDELJO DERBY

V elitni ligi je Juventina Radenska izgubila tudi s Tamaijem in tako ostala sama na dnu lestvice. V promocijski ligi se tako v taboru Primorja Adriaker kot Sovodenj Zadružne kreditne banke veselijo zmage, že v prihodnjem kolu pa bo na Proseku derby med tema dvema ekipama. Zarja je bila v Škocjanu za en gol prekratka. V 1. AL je Vesna povsem nadigrala Tavagnacco. V 2. AL so bile poražene vse tri naše ekipe: Kras, Primorec in Breg. V 3. AL je slavila le Gaja, medtem ko je Mladost kljub izenačenju obdržala 1. mesto na lestvici, Breg B pa je bil spet poražen.

KOŠARKA

JADRAN: NEMOGOČE JE MOGOČE

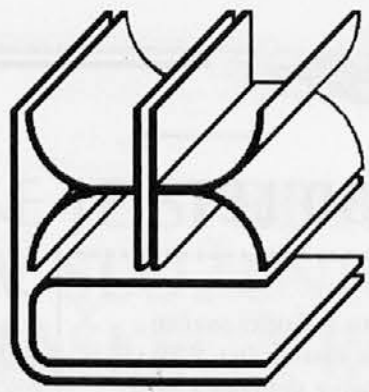
V 3. kolu play-outa B lige je Jadran nerodno doma tesno izgubil proti peterki Piove di Sacco in tako verjetno zapечатil svojo usodo: izpad iz lige. Za obstanek bi namreč Jadranovci potrebovali 5 zmag v preostalih sedmih tekmah, od katerih so povrh vsega še 4 v gosteh. Če pa zaupamo nekdanjemu slovenskemu reklamnemu geslu, bomo rekli: nemogoče je mogoče! O sobotnem porazu gre samo povedati, da nas je že spet zaskrbel odnos, ki ga imajo naši fantje do igre, saj je skoraj zgledalo, da se prepuščajo svoji usodi.

V D ligi je vodilni Dom Agorest Rob Roy zdrsnil na bananinem olupku, ki mu ga je podstavil tržaški Momo giò, vodilnega mesta pa k sreči ni izgubil. Na sami dve točki se je Goričanom spet približal Bor Radenska, ki je premagal Chiarbolo. Uspešna je bila tudi Cicibona Preff. Marsich, medtem ko je Kontovel ostal praznih rok, ravno tako kot Breg v promocijskem prvenstvu.

KARATE

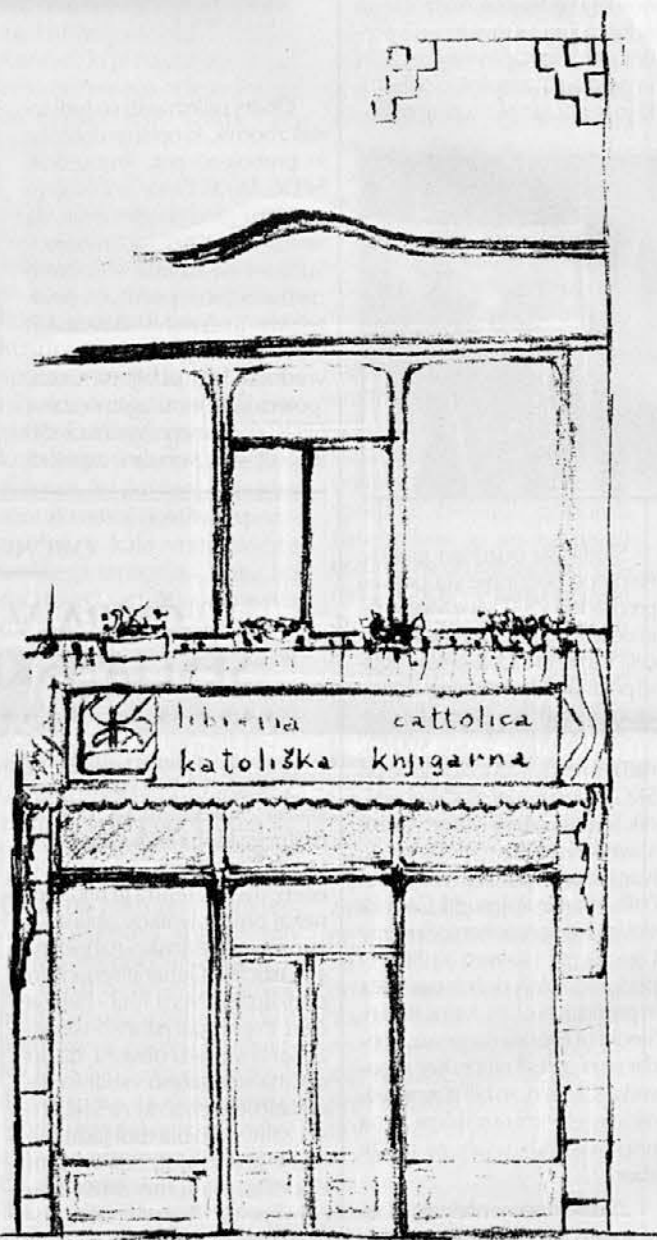
ŠTEFAN GRGIČ ČRNI PAS

Kadet Shinkai karate kluba Štefan Grgič se je prejšnjo nedeljo na Pokalu Italije za rjave pasove v Caravaggio pri Bergamu uvrstil med osem finalistov in si tako avtomatično prislužil 1. dan črnega pasu.

KATOLIŠKA KNJIGARNA

NA
TRAVNIKU
SREDI
GORICE
ŽE
DEVET
DESETLETIJ

OBIŠČITE NAS!

knjige, revije -
vse za šolo in pisarno -
veliko vrst papirja -
sakralni predmeti -
darila -
plošče, kasete -
igrače -

